

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asianajajista annetun lain ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi asianajajista annettua lakia ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan, että asianajajatutkintolautakunnasta säädettäisiin asianajajista annettussa laissa. Lakiin ehdotetaan lisäksi lisättäväksi muutoksenhakumahdollisuus asianajajayhdistyksen hallituksen tekemästä päätöksestä, jolla hakijalle ei ole myönnetty vapautusta asianajajatutkinnon suorittamisesta.

Asianajajista annetun lain valvontalautakunnan kokoonpanoa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että valvontalautakunta voisi joustavammin perustaa jaostoja työtilanteensa ja tarpeidensa mukaan. Myös valvontamenettelyä koskevia säännöksiä ehdotetaan kevennettäväksi eräin osin. Esityksessä ehdotetaan, että valvontalautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja voisivat ratkaista asian, mikäli kantelu olisi ilmeisen perusteeton. Valvontalautakunnalle ehdotetaan lisäksi annettavaksi enemmän harkintavaltaa siinä, missä tilanteissa asianajaja on tarpeellista kuulla tai kantelijalle varattava tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta. Kanteluiden vanhentumisaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi nykyisestä viidestä vuodesta kahteen vuoteen.

Lisäksi ehdotetaan, että valvontalautakunta asetettaisiin kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Ehdotetuilla muutoksilla tähdätään valvontamenettelyn tehostamiseen ja joustavoittamiseen.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset valvontamenettelyn keventämistä ja kanteluiden vanhentumisaikaa koskien.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Nykytila.....	3
2.1.1 Asianajajista annettu laki	3
2.1.2 Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annettu laki	6
2.2 Nykytilan arviointi	7
3 Tavoitteet	12
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	13
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	13
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	14
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	16
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	16
6 Lausuntopalaute.....	17
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	17
7.1 Laki asianajajista.....	17
7.2 Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista.....	23
8 Lakia alemman asteinen sääntely	25
9 Voimaantulo	25
10 Toimeenpano ja seuranta	25
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	25
LAKIEHDOTUKSET	28
1. Laki asianajajista annetun lain muuttamisesta	28
2. Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta.....	31
LIITE	33
RINNAKKAISTEKSTIT	33
1. Laki asianajajista annetun lain muuttamisesta	33
2. Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta.....	39

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomen Asianajajaliitto on tehnyt aloitteen asianajajista annetun lain osittaisuudistukseksi.

Muutostarve on noussut esille myös valtioneuvoston oikeuskanslerin 20.11.2014 (OKV/1104/1/2013) antamassa päätöksessä. Oikeuskansleri on päätöksessään kiinnittänyt huomiota siihen, että asianajajatutkintolautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antaman päätöksen osalta ei asianajajista annetussa laissa ole säädetty valitusoikeudesta.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Valmistelun aikana on järjestetty keskustelutilaisuus Suomen Asianajajaliiton, Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry:n sekä oikeudenkäyntiavustajalautakunnan kanssa.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [OM066:00/2021](#)

Luonnos hallituksen esityksestä oli lausunnolla ajalla x.x.-x.x.2022 julkisessa lausuntopalvelussa. Lausunto pyydettiin 56 viranomaiselta ja muulta yhteisöltä. Lausuntoja saatiin yhteensä xx.

Lausuntopalautetta on selvitetty tarkemmin kohdassa 6 Lausuntopalaute.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykytila

2.1.1 Asianajajista annettu laki

Asianajajalaitos on järjestetty asianajajista annetulla lailla (496/1958), jäljempänä asianajajalaki, ja yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetulla oikeusministeriön päätöksellä (540/2012), jäljempänä säännöt. Sääntöjen mukaan Suomen Asianajajaliitto on asianajajalaissa tarkoitettu yleinen asianajajayhdistys.

Asianajalain (697/2004) 2 §:n 3 momentin mukaisesti asianajajayhdistyksen säännöt ja niiden muutokset, niiden tultua yhdistyksen säännöissä määrätyllä tavalla hyväksytyiksi, vahvistetaan oikeusministeriön päätöksellä ja julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa. Sääntöjen lisäksi oikeusministeriö vahvistaa asianajalain (716/2011) 3 §:n 5 momentin mukaisesti asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen.

Asianajalain 5 §:n 1 momentin mukaan asianajajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut tehtävät sekä kaikessa toiminnassaan noudattaa hyvää asianajajatapaa. Lain 6 §:n 1 momentin mukaan asianajajayhdistyksen hallituksen tehtävänä on valvoa, että asianajajat esiintyessään tuomioistuimissa tai muun viranomaisen luona sekä muussakin toiminnassaan

täyttävät velvollisuutensa. Jos hallitus tätä valvontaa suorittaessaan saa aiheen epäillä asianajajan menetelleen velvollisuuksiensa vastaisesti, sen tulee saattaa asia valvontalautakunnan käsiteltäväksi (7 c §).

Asianajajalain 6 a §:n mukaan Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivat riippumattomat valvontalautakunta ja valvontayksikkö, joille kuuluvat asianajajalaissa säädetyt asianajajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) mukaisesti valvontalautakunnalle ja valvontayksikölle kuuluvat myös julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät.

Valvontayksikkö valmistelee valvontalautakunnassa käsiteltävät valvonta- ja palkkioriiita-asiat. Valvontayksikön toimintaa johtaa valvonnasta vastaava lakimies. Lisäksi valvontayksikössä on tarpeellinen määrä valvontalautakunnan sihteereitä, jotka valmistelevat asiat valvontalautakunnan jaostojen ja täysistunnon käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi.

Asianajajalain 7 a §:n mukaan valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja yksitoista muuta jäsentä sekä heidän kunkin henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajia. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Kahden jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Valvontalautakunnan jäsenten ja varajäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Asianajajayhdistyksen valtuuskunta valitsee valvontalautakunnan puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä asianajajakuntaan kuuluvat jäsenet ja heidän varajäsenensä. Valtioneuvosto nimittää asianajajakuntaan kuulumattomat valvontalautakunnan jäsenet ja heidän varajäsenensä oikeusministeriön esityksestä. Ennen esityksen tekemistä oikeusministeriön on pyydettävä ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään asianajajayhdistyksen lausunto, jonka on muiden asianajajakuntaan kuulumattomien kuin luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia edustavien ehdokkaiden osalta oltava puoltava. Lausunto on pyydettävä kaksi kertaa niin monesta ehdokkaasta kuin on nimitettäviä. Valvontalautakunta valitsee keskuudestaan kolme varapuheenjohtajaa.

Valvontalautakunnan jäsenenä yhtäjaksoisesti kuusi vuotta ollut voidaan valita tai nimittää uudelleen samaan tehtävään vasta toimikaudeksi, joka alkaa kolmen vuoden kuluttua hänen edellisen toimikautensa päättymisestä. Lautakunnan jäsenenä yhtäjaksoisesti kuusi vuotta toiminut voi kuitenkin tulla valituksi lautakunnan puheenjohtajaksi. Valvontalautakunnan puheenjohtajana voi yhtäjaksoisesti toimia enintään kuusi vuotta. Eron valvontalautakunnan jäsenelle ja varajäsenelle myöntää hänet valinnut tai nimittänyt taho, joka noudattaen säädettyä menettelyä valitsee tai nimittää hänelle seuraajan jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Valvonta-asiat käsitellään valvontalautakunnan jaostossa tai täysistunnossa. Asianajajalain 7 b §:n mukaisesti valvontalautakunta voi toimia neljänä jaostona, joihin kuhunkin kuuluu kolme jäsentä. Valtaosa käsiteltävistä valvonta-asioista ja kaikki palkkioriiita-asiat käsitellään ja ratkaistaan lautakunnan jaostoissa. Jaostojen kokoonpanon määrää valvontalautakunta siten, että kuhunkin jaostoon kuuluu jäsenenä enintään kaksi asianajajaa ja enintään kaksi asianajajakuntaan kuulumattomaa jäsentä. Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtajat.

taja ja kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriiita-asioissa puheenjohtajana toimii aina jaoston asianajajakuntaan kuulumaton jäsen, joka on muu kuin luvan saanut oikeudenkäyntiavustajajäsen. Valvontalautakunnan jaosto on päätösvaltainen, kun kaikki sen jäsenet ovat saapuvilla.

Täysistunnossa käsitellään valvontalautakunnan puheenjohtajan sen käsiteltäviksi määräämät tai jaostojen sille siirtämät asiat. Asia on tällöin yleensä luonteeltaan sellainen, että sillä on ennakkotapausarvoa. Asianajajaliitosta erottamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä päättää aina täysistunto (7 d §). Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kahdeksan muuta jäsentä on saapuvilla.

Valvontalautakunta käsittelee ja ratkaisee asianajajalain 7 c §:ssä tarkoitetut valvonta-asiat. Pykälän 1 momentin mukaan valvonta-asia tulee vireille, kun asianajajaan kohdistuva kirjallinen kantelu, oikeuskanslerin ilmoitus tai tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n nojalla tekemä ilmoitus saapuu valvontalautakunnalle. Asia tulee vireille myös, kun asianajajayhdistyksen hallitus on päättänyt siirtää tietoonsa tulleen asian valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Jos kantelu on niin puutteellinen, ettei asiaa voida sen perusteella ottaa ratkaistavaksi, kantelijaa pyydetään määräajassa täydentämään sitä. Kantelijalle on samalla ilmoitettava, millä tavoin kantelu on puutteellinen, ja että valvontalautakunta voi jättää kantelun tutkittavaksi ottamatta, jos kantelija ei noudata saamaansa täydennyskehotusta.

Valvontalautakunta ei ota tutkittavaksi aikaisemmin ratkaistua asiaa koskevaa kantelua, ellei kantelussa ole esitetty asiaan vaikuttavaa uutta selvitystä. Jos kantelussa kuvatuista tapahtumista on kulunut yli viisi vuotta, kantelu voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta.

Menettely valvontalautakunnassa on kirjallinen. Asianajajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Valvontalautakunnan on lisäksi varattava kantelijalle tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta.

Asianajajaliitosta erottaminen tai seuraamusmaksun määrääminen edellyttävät aina suullisen käsittelyn järjestämistä. Valvontalautakunta tai jaosto voi kuitenkin aina niin halutessaan järjestää suullisen käsittelyn. Lautakunnan ja jaoston on muutoinkin huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi.

Valvontalautakunta antaa edellä mainittujen ratkaisujen lisäksi suosituksen asianajajan ja hänen asiakkaansa välisestä asianajajalain 7 e §:ssä tarkoitetusta palkkioriidasta. Palkkioriiita-asia tulee vireille, kun asianajajan päämiehen tai muun asiakkaan kirjallinen hakemus saapuu valvontalautakunnalle. Jos hakemus on niin puutteellinen, ettei asiaa voida sen perusteella ottaa ratkaistavaksi, hakijaa on määräajassa kehotettava korjaamaan puute. Hakijalle on samalla ilmoitettava, millä tavoin hakemus on puutteellinen, ja että valvontalautakunta voi jättää hakemuksen ottamatta käsiteltäväksi, jos hakija ei noudata saamaansa täydennyskehotusta. Palkkioriiita-asia käsitellään valvontalautakunnan jaostossa, ja menettely on kirjallinen. Jaosto voi järjestää suullisen käsittelyn, johon asianosaiset on kutsuttava. Palkkioriiita-asioissa menettelyn asianosaisina ovat asianajaja ja se yhtiö, jonka lukuun hän on toiminut, ja hakija. Asianajajalle ja sille yhtiölle, jonka lukuun hän on toiminut, on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Hakijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan ja yhtiön antaman vastauksen johdosta.

Asianajajalain 10 §:ssä säädetään muutoksenhausta asianajajayhdistyksen hallituksen ja valvontalautakunnan päätökseen. Sillä, jonka jäsenhakemus on hylätty tai jota ei ole otettu asianajajayhdistyksen pitämään luetteloon alkuperäistä ammattinimikettään käyttävistä, muussa jäsenvaltiossa asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetuista asianajajista (EU-luetteloon), on oikeus

valittaa asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Myös asianajajalla, jota valvonta-asia koskee, on oikeus valittaa valvonta-asiassa annetusta valvontalautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Lisäksi sillä, joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai joka on poistettu asianajajaluettelosta tai EU-luettelosta, on oikeus valittaa asiassa annetusta asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen.

2.1.2 Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annettu laki

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista (17.6.2011/715). Samassa yhteydessä tehtiin muutoksia myös asianajajalakiin (17.6.2011/716). Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät. Lisäksi säännöksen 1 momentissa on 19-kohtainen luettelo niistä erityisistä velvollisuuksista, jotka luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on täytettävä.

Lain 9 §:n mukaan luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on edellä tarkoitetuissa tehtävissään oikeuskanslerin, asianajajista annetun lain 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetun valvontalautakunnan ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen. Lain 11 §:ssä täsmennetään lisäksi, että luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan kantelun ratkaisee valvontalautakunta ja valvontalautakunnassa käsiteltävät asiat valmistelee valvontayksikkö.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on valvontalautakunnan valvonnan alainen seuraavissa tilanteissa:

- 1) hoitaessaan sellaisia oikeudenkäyntitehtäviä, joiden hoitamisen edellytyksenä on oikeudenkäyntiavustajalautakunnan myöntämä lupa. Oikeudenkäyntitehtäviin katsotaan kuuluvan myös oikeudenkäyntiä valmistelevat toimet.
- 2) hoitaessaan muuta tehtävää, jonka hän on saanut tuomioistuimen määräyksen perusteella (määräyksenvaraiset tehtävät) ja
- 3) hoitaessaan tehtävää, johon hänet on määrätty oikeusapulaissa tarkoitetuksi avustajaksi.

Valvontalautakunnalla ei ole toimivaltaa tutkia luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevia oikeudenkäyntiasioihin tai määräyksenvaraisiin tehtäviin liittymättömiä kanteluita eikä luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimiston järjestämistä tai heidän muuta toimintaansa koskevia kanteluita.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 14 § sisältää vastaavat säännökset kuin asianajajalaki valvonta-asian vireilletulosta. Pykälän mukaan valvonta-asia tulee vireille, kun luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan kohdistuva kirjallinen kantelu, oikeuskanslerin ilmoitus tai tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n nojalla tekemä ilmoitus saapuu valvontalautakunnalle.

14 §:n 2 momentin mukaan kantelun ollessa niin puutteellinen, ettei asiaa voida sen perusteella ottaa ratkaistavaksi, kantelijaa on määräjassa kehoitettava korjaamaan puute. Kantelijalle on samalla ilmoitettava, millä tavoin kantelu on puutteellinen, ja että valvontalautakunta voi jättää kantelun tutkittavaksi ottamatta, jos kantelija ei noudata saamaansa täydennyskehotusta. Valvontalautakunta ei ota tutkittavaksi aikaisemmin ratkaistua asiaa koskevaa kantelua, ellei kantelussa ole esitetty asiaan vaikuttavaa uutta selvitystä.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että kantelu voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta, jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin viisi vuotta.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 15 § sisältää vastaavat säännökset kuin asianajajalaki valvonta-asian käsittelystä valvontalautakunnassa. Valvonta-asiat käsitellään valvontalautakunnan täysistunnossa tai jaostossa. Menettely valvontalautakunnassa on kirjallinen. Valvontalautakunta voi kuitenkin aina niin halutessaan järjestää suullisen käsittelyn. Esitys oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle luvan peruuttamiseksi tai seuraamusmaksun määräämiseksi voidaan kuitenkin tehdä vain, jos asiassa valvontalautakunnassa on järjestetty suullinen käsittely. Luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Valvontalautakunnan on lisäksi varattava kantelijalle tilaisuus lausua oikeudenkäyntiavustajan antaman vastauksen johdosta. Valvontalautakunnan on muutoinkin huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi.

2.2 Nykytilan arviointi

Asianajajaliiton lakisääteisiin tehtäviin kuuluu asianajajatutkinnon järjestäminen. Asianajajalain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti asianajajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka on suorittanut asianajajatoiminnan säännöksiä ja hyvän asianajajattavan vaatimuksia koskevan tutkinnon (asianajajatutkinto).

Asianajajalain 3 §:n 5 momentin mukaan oikeusministeriö vahvistaa asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen. Asianajajatutkinnosta tai sen järjestämisestä ei säädetä tarkemmin asianajajalain 3 §:n 5 momentin 2 kohdan mukaisesti. Asianajajatutkintolautakunnasta säädetään ainoastaan asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksessä. Asianajajatutkintolautakunnan toiminta ei rajoitu ainoastaan Asianajajaliiton jäsenyyteen liittyvään menettelyyn. Myös se, että luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 2 momentin 1 kohdan mukaisesti asianajajatutkinnon suorittamisella voi osoittaa oikeudenkäyntiasiamiehenä tai –avustajana toimimiseen tarvittavan luvan yhtenä edellytyksenä olevan riittävän perehtyneisyyden oikeudenkäyntiasiamiehen ja –avustajan tehtävään osoittaa, että asianajajatutkintolautakunnalla on tosiasiallisesti myös tämän luvan myöntämiseen liittyvä, yksilön oikeuksiin vaikuttava tehtävä. Ottaen huomioon, että asianajajatutkinnon suorittamista edellytetään asianajajaksi hakevalta ja että tutkinnon suorittamisella voi osoittaa myös riittävän perehtyneisyyden em. luvan saamiseen, on perusteltua, että asianajajatutkinnon toimittamisesta vastaavasta asianajajatutkintolautakunnasta säädettäisiin laissa.

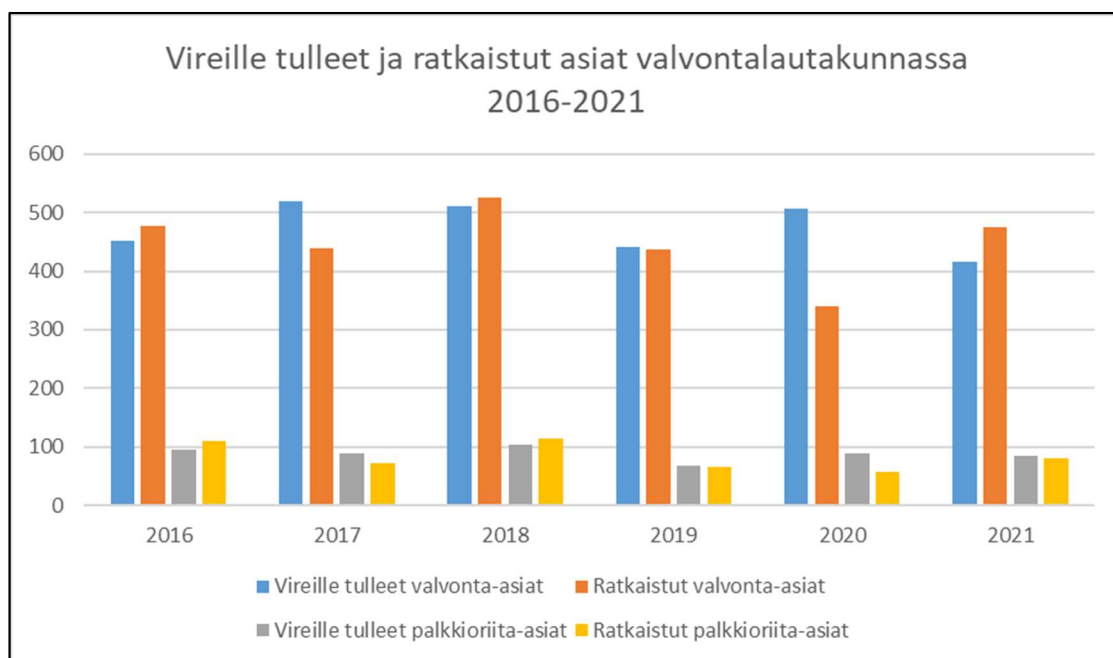
Asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen 8 kohdan mukaan kirjallisessa kokeessa, eettisessä tai oikeudenkäyntiosassa hylätty voi tehdä tutkintolautakunnalle kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 vuorokauden kuluessa tutkintolautakunnan päätöksestä. Asianajajatutkintolautakunnan päätökseen, jolla kirjallisessa kokeessa hylätyn hakijan oikaisuvaatimus on hylätty, ei ole kuitenkaan mahdollista hakea muutosta. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa määrätään oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Sen mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Myös valtioneuvoston oikeuskansleri on kiinnittänyt ratkaisussaan 20.11.2014 (OKV/1104(1/2013)) huomiota muutoksenhakumahdollisuuden puuttumiseen. Kysymys on hakijan kannalta tärkeän elinkeinon harjoittamiseen vaikuttavan oikeussuojakeinon puutteesta.

Asianajajalain 6 a §:n mukaan valvontayksikkö valmistelee valvontalautakunnassa käsiteltävät valvonta- ja palkkiorita-asiat. Valvontayksikön toimintaa johtaa valvonnasta vastaava lakimies. Valvonnasta vastaavan lakimiehen nimike ei kuvaa valvontayksikköä johtavan henkilön toimenkuvaa ja velvollisuuksia.

Valvonta- ja palkkioriiita-asioiden käsittely valvontalautakunnassa on ruuhkautunut eivätkä voimassa olevan asianajajalain 7 b §:n mukaiset neljä jaostoa kykene ratkaisemaan asioita tavoitetilaksi asetetussa ajassa. Tavoitetilaksi asetettu käsittelyaika on kuusi kuukautta. Koska valvontalautakunnan jäsenten ja jaostojen määrästä säädetään asianajajalaissa, ei uusia jaostoja voida asettaa valvontalautakunnan työtilanteen ja tarpeiden mukaan asiamäärien kasvaessa.

Valvontalautakuntaan saapuneiden valvonta-asioiden määrä on vuosina 2016-2021 ollut 416-519 asian välillä ja palkkioriiita-asioiden määrä 67-103 asian välillä. Samalla aikavälillä valvontalautakunta on ratkaissut 341-526 valvonta-asiaa ja 58-113 palkkioriiita-asiaa. Palkkioriiita-asioiden osalta on huomattava, että valvontalautakunta voi arvioida ainoastaan asianajotoimiston laskuttaman palkkion kohtuullisuutta.

Taulukko 1 Vuosina 2016-2021 valvontalautakunnassa vireille tulleet ja ratkaistut valvonta-asiat ja palkkioriiita-asiat pylväskaaviona

Taulukko 2 Vuosina 2016-2021 valvontalautakunnassa vireille tulleet ja ratkaistut valvonta-asiat ja palkkioriita-asiat

Vuosi	Vireille tulleet valvonta-asiat	Ratkaistut valvonta-asiat	Vireille tulleet palkkioriita-asiat	Ratkaistut palkkioriita-asiat
2016	451	477	96	110
2017	519	439	89	71
2018	512	526	103	113
2019	441	438	67	66
2020	506	341	88	58
2021	416	476	84	80

Valvontalautakunnalle vuosittain saapuvien valvonta- ja palkkioriita-asioiden määrän suhteellisesta tasaisuudesta huolimatta on vuosittain seuraavalle vuodelle siirtyvien asioiden määrä kasvanut. Osittain tähän on viime vuosien osalta ollut syynä poikkeuksellinen korona-aika, joka on edellyttänyt uusien kokouskäytäntöjen ja toimintatapojen omaksumista. Asioiden käsittelyn ruuhkautumiseen on korona-aikaakin laajemmin syynä kanteluiden ja hakemusten laadun muuttuminen viime vuosina. Asiat, joita kantelut ja hakemukset koskevat, ovat aiempaa laajempia ja kompleksisempia. Yksi kantelu tai hakemus saattaa sisältää materiaalia jopa satoja sivuja, jolloin jo asian selvittely vie huomattavasti aikaa.

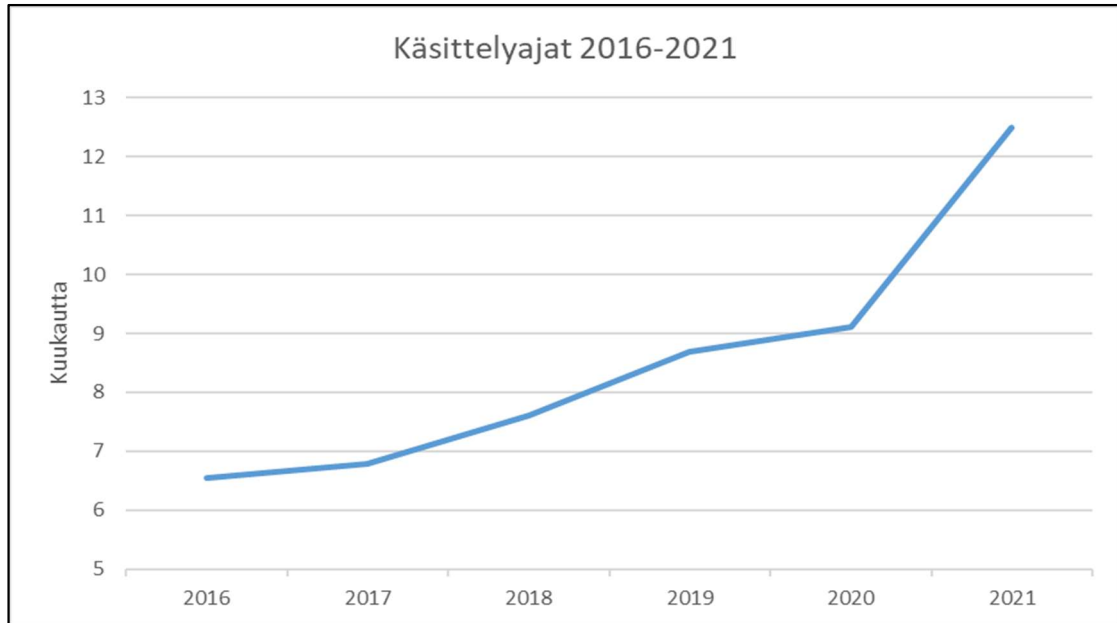
Vuonna 2020 lautakunta ratkaisi poikkeuksellisista olosuhteista johtuen 341 valvonta-asiaa ja 58 palkkioriita-asiaa. Seuraavana vuonna 2021 lautakunta sai ratkaistua 476 valvonta-asiaa ja 80 palkkioriita-asiaa. Tähän tulokseen pääseminen edellytti valvontalautakunnalta ylimääräisten valmistelijoiden rekrytointia valvontayksikköön sekä normaalin kokousaikataulun ohella ylimääräisten jaostokokousten järjestämistä. Valvontalautakunta venyi onnistuneesti äärimmilleen saadakseen vireillä olevien asioiden määrää pienennettyä, mutta on selvää, että lautakunta ei voi pysyvästi näin toimia.

Erityisesti vireillä olevien asioiden määrän nousun ja siitä johtuvan seuraavalle vuodelle siirtyvien asioiden määrän nousun sekä asioiden entistä suuremman asiakohtaisen laajuuden vaikutus näkyy valvontalautakunnan käsittelyajoissa. Käsittelyajat ovat vuodesta 2016 kasvaneet vuosittain. Vuonna 2021 käsittelyaika oli jo lähes kaksinkertainen vuoden 2016 käsittelyaikaan verrattuna. Käsittelyaika vuonna 2021 oli yli kaksitoista kuukautta. Käsittelyaika on kohtuuttoman pitkä sekä kantelun kohteena olevan avustajan että kantelijan näkökulmasta.

Taulukko 3 Valvontalautakunnan käsittelyajat 2016-2021

Vuosi	Käsittelyaika
2016	6 kuukautta 17 päivää
2017	6 kuukautta 24 päivää
2018	7 kuukautta 19 päivää
2019	8 kuukautta 21 päivää
2020	9 kuukautta 2 päivää
2021	12 kuukautta 15 päivää

Taulukko 4 Valvontalautakunnan käsittelyajat 2016-2021 viivakaaviona

Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista tuli voimaan vuoden 2013 alusta (17.6.2011/715). Samalla tehtiin muutoksia myös asianajajalakiin (17.6.2011/716). Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonta säädettiin valvontalautakunnan tehtäväksi. Valvontalautakunnan kokoonpanoa laajennettiin ottamalla jäseniksi myös luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Asianajajalain 7 a §:n 1 momentin mukaan valvontalautakunnan kahdestatoista jäsenestä kahden jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia on tällä hetkellä noin 1700 ja asianajajia noin 2200. Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien osuutta valvontalautakunnassa on perusteltua tarkistaa.

Voimassa olevassa asianajajalain 7 c §:ssä ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 14 §:ssä säädetään, että valvontalautakunnan tulee tutkia kantelu, johon liittyvistä tapahtumista on kulunut enintään viisi vuotta. Jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin viisi vuotta, se voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta. Asia on ongelmallinen avustajan oikeusturvan kannalta. Avustajan voi olla erittäin vaikea palauttaa mieliin usean vuoden takaisia tapahtumia, varsinkin, jos kantelija ei ole avustajan asiakas, jolloin asiasta ei ole edes olemassa asiakirja-aineistoa.

Vuonna 2021 yli viisi vuotta vanhojen moitteiden perusteella valvontalautakunta jätti tutkimatta ainoastaan seitsemän kantelua.¹ Samana vuonna valvonta-asioita ratkaistiin yhteensä 476. Viiden vuoden lähtökohtaisesta vanhentumisajasta johtuen valvontalautakunnan on otettava tutkittavaksi kanteluita, joita koskevista tapahtumista on kulunut jo useampi vuosi. Vanhojen asioiden selvittäminen on usein vaikeaa ja jopa epätarkoituksenmukaista.

Asianajajalain kyseisen säännöksen säätämiseen johtaneiden esitöiden (HE 54/2004 vp s. 25) mukaan säännös vastaisi viranomaisvalvontaa suorittavien valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen toiminnassa omaksuttua sääntelyä.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen käsittelemien kanteluiden vanhentumisaika lyhennettiin viidestä vuodesta kahteen vuoteen 1.6.2011 voimaan tulleilla lainmuutoksilla. Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n mukaan oikeuskansleri ei käsittele kantelua, joka koskee yli kaksi vuotta vanhaa asiaa, ellei siihen ole erityistä syytä (536/2011). Vastaavasti säädetään eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:ssä (535/2011). Lakimuutosten esitöissä (HE 205/2010 vp s. 26) muutosta perustellaan sillä, että laillisuusvalvonnallisesti on riittävää, että ylimmät laillisuusvalvojat eivät lähtökohtaisesti käsittele kahta vuotta vanhempia asioita koskevia kanteluita. Myös hallintolain 53 b §:ssä (368/2014) säädetään, että kahta vuotta vanhemmasta asiasta tehtyä hallintokantelua ei tutkita, ellei siihen ole erityistä syytä.

Voimassa olevassa asianajajalain 7 c §:ssä ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 14 §:ssä säädetään lisäksi, että mikäli kantelu on niin puutteellinen, ettei asiaa voida sen perusteella ottaa ratkaistavaksi, kantelijaa on määrääjässä kehotettava korjaamaan puute. Kantelijalle varataan näissä tapauksissa mahdollisuus täydentää kanteluaan. Käytännössä on kuitenkin osoittautunut, että osassa valvontalautakuntaan saapuneista kanteluista ei ole kyse kantelun puutteellisuudesta, vaan heti kantelun saapuessa havaittavissa olevasta kantelun selvästä perusteellisuudesta.

Ilmeisen perusteettomatkin kantelut on tällä hetkellä otettava tutkittaviksi. Kantelusta riippuen joko avustajalta pyydetään vastinetta kantelun johdosta tai kantelijaa pyydetään täydentämään kanteluaan. Menettely työllistää tarpeettomasti sekä valvontalautakuntaa että kantelun kohteena olevaa avustajaa ja pidentää kaikkien kanteluiden käsittelyaikoja lautakunnassa.

Voimassa olevan asianajajalain 7 d §:n ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 15 §:n mukaisesti valvonta-asiat käsitellään valvontalautakunnan jaostossa tai täysistunnossa. Valvonta-asioita ei ole mahdollista käsitellä kevyemmässä menettelyssä. Valvontalautakunnan voimavarojen käyttö sellaisten asioiden valmisteleminen ja ratkaisemiseen, joiden ratkaiseminen on asianosaisille hyödytöntä taikka joiden täysimittainen lautakuntakäsittely ei muusta syystä ole tarkoituksenmukaista, on lautakunnan tavoitteiden vastaista ja resurssien tuhlaamista. Kantelun ilmeinen perusteettomuus voi merkitä esimerkiksi oikeudellisen pohjan puuttumista kokonaan esitetyltä vaatimukselta tai sitä, että vaatimuksen tueksi esitetyt tosiseikkaväitteet vaikuttavat mahdottomilta tai aivan epärealistisilta.

---

¹ Valvontalautakunta kerää tilastotietoa siitä, kuinka monta asiaa vuosittain jätetään tutkittavaksi ottamatta ja kuinka monen asian käsittely lopetetaan. Asiaa ei oteta tutkittavaksi esimerkiksi, koska asia on ratkaistu aikaisemmin, tapahtumista on kulunut yli viisi vuotta tai luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevassa kantelussa ei ole ollut kyse oikeudenkäyntiasista. Erillistä tilastotietoa siitä, kuinka moni asia vuosittain jää tutkittavaksi ottamatta vanhentumisen vuoksi, ei ole saatavilla. Vuoden 2021 osalta asia on erikseen selvitetty.

Valvonta-asioiden käsittelyn tulisi tietyissä tapauksissa olla mahdollista kevennettyssä kokoonpanossa. Hallintolain 53 b §:n mukaan valvova viranomaisryhmä ryhtyy niihin toimenpiteisiin, joihin se hallintokantelun perusteella katsoo olevan aiheita. Jos kantelun johdosta ei ole aiheita ryhtyä toimenpiteisiin, siitä tulee viivytyksettä ilmoittaa kantelun tekijälle. Asianajajalaissa ja sen jälkeen säädetyssä luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa säädetään hallintolaissa säädettyä tiukemmin kantelun käsittelystä. Hallintolaki, toisin kuin em. lait, antaa hallintokantelun käsittelyssä viranomaiselle mahdollisuuden valita sopivat toimenpiteet asian tutkimista varten.

Asianajalain mukainen asianosaisten kuulemisvelvollisuus on ehdoton. Asianajajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Vastaavasti kantelijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta. Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annettu laki sisältää vastaavat säännökset. Palkkioriihi-asioissa hakijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan ja yhtiön antaman vastauksen johdosta. Kuulemisperiaate on puolueettoman ratkaisutoiminnan perussääntö, siksi asianosaisia on lähtökohtaisesti kuultava. Hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos (1 kohta) vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana tai (5 kohta) hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista tai kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Valvontalautakunnalla tulisi vastaavasti olla enemmän harkintavaltaa siinä, missä tilanteissa avustajaa olisi tarpeellista kuulla ja kantelijalle tai hakijalle varattava tilaisuus lausua avustajan antaman vastauksen johdosta.

Jos hakija on jo aikaisemmin suorittanut asianajajatutkiminnon tai muutoin osoittanut, että hänellä on siinä edellytetyt tiedot, asianajajayhdistyksen hallitus voi vapauttaa hakijan asianajajatutkiminnon suorittamisesta. Asianajajalla ei kuitenkaan voimassa olevan lain mukaan ole oikeutta vaillita asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä, jolla hänen hakemuksensa asianajajatutkiminnosta vapauttamisesta on hylätty. Voimassa oleva sääntely ei siten täytä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaista vaatimusta oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin silloin, kun päätetään henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista.

Eduskunnan lakivaliokunta on todennut (LaVM 5/2004 vp), että asianajajayhdistyksen jäsenyydestä päättämistä voidaan yhdistyksen toiminnan kokonaisuus huomioon ottaen pitää perustuslain 124 §:ssä säädettynä hallintotehtävänä. Tämän vuoksi on asianajajalain 6 §:n 2 momentissa säädetty, että ratkaistessaan asianajajayhdistyksen jäsenyyttä koskevia asioita hallituksen jäsenet toimivat virkavastuulla. Ottaen huomioon, että voimassa oleva asianajajatutkiminto on jäsenyydedellytys ja että asianajajayhdistyksen hallitus käyttää harkintavaltaansa kokemusta käsitellessään, edellyttää asianajajan oikeusturva, että myös tästä päätöksestä hänellä on muutoksenhakuoikeus.

Voimassa olevaa asianajajalakia 496/1958 on sen voimaantulon 1.7.1959 jälkeen muutettu ja täydennetty useasti. Lakivaliokunta on jo vuonna 2004 antamassaan mietinnössä (5/2004 vp) katsonut, että laki on epäyhtenäinen ja jossain määrin myös epäsystemaattinen. Lakivaliokunnan mielestä asianajajalain kokonaisuudistus olisi tarpeen. Nyt ehdotettavat muutokset eivät poista asianajajalain kokonaisuudistuksen tarvetta.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on valvontamenettelyn tehostaminen ja joustavoittaminen ja sitä kautta valvontalautakunnan asianmukaisten toimintaedellytysten turvaaminen. Valvontalautakunnan

jäsenten määrästä säädettäisiin ainoastaan enimmäis- ja vähimmäismäärän osalta, jotta valvontalautakunnalla olisi mahdollisuus työtilanteensa ja tarpeidensa mukaan vaikuttaa jaostojen lukumääriin.

Valvontamenettelyn tehostaminen lyhentäisi osaltaan käsittelyaikoja. Käsittelyaikojen lyheneminen riippuu kuitenkin keskeisesti myös saapuvien valvonta-asioiden määrästä, mihin asiaan valvontalautakunta ei voi vaikuttaa.

Esityksen tavoitteena on lisäksi parantaa hakijan oikeusturvaa Suomen Asianajajaliiton jäsenyyteen liittyvissä menettelyissä. Esityksellä säädettäisiin muutoksenhausta asianajajatutkintolautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen sekä asianajajayhdistyksen päätökseen, jolla hakemusta asianajajatutkinnosta vapauttamiseksi ei ole hyväksytty. Päätöksillä on vaikutusta hakijan mahdollisuuteen harjoittaa elinkeinoa. Muutoksenhausta säättäminen saattaisi lainsäädännön vastaamaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksia.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan asianajajalaissa säädettäväksi, että asianajajatutkinnon järjestämistä varten asianajajayhdistyksessä on asianajajatutkintolautakunta, jonka asettaa asianajajayhdistyksen hallitus. Asianajajatutkintolautakunnan päätökseen, jolla koesuoritus on arvosteltu, saa tehdä lautakunnalle oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimusta koskevaan asianajajatutkintolautakunnan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Tehokkaamman kantelumenettelyn mahdollistamiseksi esityksessä ehdotetaan nykyistä joustavampaa kanteluiden käsittelyä koskevaa sääntelyä.

Esityksessä ehdotetaan, että valvontalautakunnan jäsenmäärästä säädettäisiin joustavasti vähimmäis-enimmäissäännöllä. Valvontalautakuntaan kuuluisi vähintään 12 ja enintään 36 jäsentä, joista yksi olisi puheenjohtaja, sekä vastaava määrä varajäseniä.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien painoarvoa lisättäisiin valvontalautakunnassa. Vähimmäiskokoonpanossa varsinaisista jäsenistä viiden tulisi olla asianajajia, kolmen luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia sekä kolmen muita asianajajakuntaan kuulumattomia tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen perehtyneitä. Valvontalautakunnan luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia edustavien jäsenten määrää lisättäisiin siten vähimmäiskokoonpanossa nykyisestä kahdesta jäsenestä kolmeen jäsenen, jolloin asianajajajäsenten määrä vähenisi nykyisestä yhdellä. Asianajajajäseniä olisi kuitenkin edelleen enemmistö eli kuusi puheenjohtaja mukaan lukien. Kokoonpanon ollessa vähimmäismäärää korkeampi, suhdeluvun tulisi vastata edellä vähimmäiskokoonpanosta säädettyä.

Jäsenten joustavasta sääntelytavasta johtuen valvontalautakunnan jaostojen lukumäärästä ei enää säädettäisi laissa.

Valvontalautakunta asetettaisiin kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Esityksessä ehdotetaan, että valvontalautakunnan tutkittavaksi ottamien kanteluiden vanhentumisaika lyhennettäisiin nykyisestä viidestä vuodesta kahteen vuoteen. Riittävän tapauskohtaisen joustavuuden säilyttämiseksi valvontalautakunta voisi myös jatkossa ottaa tutkittavaksi säännönmukaista vanhentumisaikaa vanhempiakin asioita.

Valvontalautakunnan resurssien ja työn oikean kohdentumisen vuoksi esityksessä ehdotetaan lisäksi tietyin osin valvontamenettelyn keventämistä asianosaisten oikeusturvaa kuitenkin heikentämättä. Muutosehdotukset antaisivat enemmän joustoa asioiden käsittelyyn valvontamenettelyssä. Esityksessä ehdotetaan, että ilmeisen perusteettomat kantelut voitaisiin ratkaista kevyemmällä menettelyllä valvontalautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan päätöksellä. Valvontalautakunnalle annettaisiin myös enemmän harkintavaltaa ratkaista, missä tilanteissa avustajaa tai kantelijaa on tarpeen kuulla. Mikäli kuuleminen olisi ilmeisen tarpeetonta, voisi valvontalautakunta olla kuulematta avustajaa tai kantelijaa. Kantelujen yksittäistapauksellisesta harkinnasta ei luovuttaisi eikä muutoksella asiallisesti kavennettaisi valvontalautakunnan käsittelemien kanteluiden piiriä.

Valvontayksikön toimintaa johtavan henkilön nimike ehdotetaan muutettavaksi valvonnasta vastaavan lakimiehen nimikkeestä valvontayksikön päällikön nimikkeeksi. Nimike vastaisi paremmin valvontayksikköä johtavan henkilön toimenkuvaa ja velvollisuuksia.

Asianajajalakiin lisättäisiin nimenomainen säännös siitä, että asianajajalla on muutoksenhaku-oikeus asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä, jolla hänen hakemuksensa asianajajatutkinnosta vapauttamisesta on hylätty.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei olisi valtiontaloudellisia vaikutuksia, koska ammatillisesta valvonnasta ja palkkiorita-asioiden käsittelystä aiheutuvat kustannukset katetaan pääasiallisesti jäsenien Suomen Asianajajaliitolle suorittamalla valvontamaksuilla.

Vuosittain suoritettava valvontamaksu on sekä asianajajan että julkisen oikeusavustajan osalta 254 euroa. Vuoden 2021 lopulla asianajajia oli 2 233. Tällä hetkellä noin 240 julkisesta oikeusavustajasta 85 on myös asianajajia eli Asianajajaliiton jäseniä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 24 §:n 2 momentin mukaisesti luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on suoritettava valvontamaksu. Valvontamaksun perii oikeudenkäyntiavustajalautakunta. Oikeusministeriö tarkistaa vuosittain valvontamaksun suuruuden elinkustannusindeksin nousua vastaavasti. Valvontamaksun suuruus vuonna 2021 oli 369 euroa. Vuonna 2022 valvontamaksu on 381 euroa. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta suorittaa vuosittain asianajajayhdistykselle 2/3 maksetuista valvontamaksuista, millä summalla katetaan valvontalautakunnan ja valvontayksikön toiminnasta aiheutuvia kustannuksia. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta suoritti vuodelta 2020 Asianajajaliitolle luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvontamaksuina 429 279,74 euroa ja 454 645,57 euroa vuonna 2021.

Suomen Asianajajaliitolle aiheutuvat taloudelliset kustannukset lisääntyisivät maltillisesti valvontalautakunnan asianajajakuntaan kuulumattomien jäsenten lukumäärän kasvaessa. Oikeusministeriön vahvistamien yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen 40 §:n 4 momentissa säädetyn mukaisesti asianajajakuntaan kuulumattomille valvontalautakunnan jäsenille, jotka eivät edusta luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain tarkoittamia oikeudenkäyntiavustajia, maksetaan liiton varoista palkkio, jonka määrästä hallitus päättää. Tällä perusteella jäsenille, jotka eivät ole asianajajia tai luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, maksetaan kokouspalkkio, joka on tällä hetkellä 300 euroa kokoukselta.

Voimassa olevan lain mukaan jäseniä, jotka ovat oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita ja

jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen, on valvontalautakunnassa kolme. Ehdotuksen mukaan heidän osuutensa kokoonpanosta olisi jatkossa vähintään kolme ja joka tapauksessa yksi neljännes kokoonpanosta. Mikäli jaostoja perustettaisiin kaksi uutta, merkitsisi tämä kuuden uuden jäsenen valitsemista ja nimittämistä², joista enintään kaksi edustaisi edellä mainitun mukaisesti tuomioistuimia tai yliopistoja. Jaostokokouksia järjestetään säännönmukaisesti kuusi vuodessa. Tämä tarkoittaisi kokouspalkkioihin korotusta 3600 euroa vuodessa. Mikäli jaostoja olisi jatkossa kaksinkertainen määrä nykyiseen verrattuna eli kahdeksan, tulisi uusia jäseniä valita ja nimittää kaksitoista, joista tuomioistuimia tai yliopistoja edustaisi kolme. Tämä tarkoittaisi kokouspalkkioihin korotusta 5400 euroa vuodessa. Ehdotetun muutoksen vaikutus kokouspalkkioihin olisi katettavissa nykyisen budjetin puitteissa. Tarvittaessa valvontamaksun vuosittainen indeksitarkastus kattaisi korotuksen.

Asianajalain 7 §:n 4 momentin mukaan asianajajalle kurinpidollisena seuraamuksena määrättävä seuraamusmaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 15 000 euroa. Seuraamusmaksu suoritetaan asianajajayhdistykselle ja sillä katetaan valvontalautakunnan ja valvontayksikön toiminnasta aiheutuvia kustannuksia. Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien osalta mahdollisen seuraamusmaksun perii oikeudenkäyntiavustajalautakunta.

Edellä mainittujen valvontamaksujen ja mahdollisten seuraamusmaksujen lisäksi Suomen Asianajaliitto rahoittaa valvontalautakunnan toimintaa kohdistamalla osan jäsenmaksujen tuotosta valvontalautakunnan ja valvontayksikön toimintaan muun muassa yhteisen toimitilan ja yhteisten palveluiden sekä henkilökunnan muodossa.

Ehdotetuilla muutoksilla valvontamenettelyyn ei olisi vaikutuksia avustajien jäsen- tai valvontamaksuihin.

Oikeusministeriön vahvistamien yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen (540/2021) 41 §:ssä säädetyn mukaisesti valvonta- tai palkkiorita-asiain käsittelystä ei kantelijalta, valvottavilta taikka asianosaisilta peritä maksuja. Ehdotetuilla muutoksilla ei olisi vaikutusta käsittelyn maksuttomuuteen.

Vaikutukset valvontalautakunnan toimintaan

Kantelujen yksittäistapauksellisesta harkinnasta ei luovuttaisi. Ehdotetuilla muutoksilla ei siten olisi vaikutusta siihen, että kaikki valvontalautakuntaan saapuneet kantelut käsiteltäisiin jatkossakin, ja jokaiseen kanteluun annettaisiin päätös.

Kanteluiden käsittelyn joustavampi sääntely ja vanhentumisajan lyhentäminen vähentäisivät kuitenkin hienoisesti täysimittaisesti tutkittavien kanteluiden osuutta. Tätä kautta keskimääräistä käsittelyaikaa voitaisiin lyhentää ja siten tehostaa avustajien valvontaa.

Jokaisella valvontalautakunnan jaostolla ja täysistunnolla on oma valvontajuristi, joka toimii valvontalautakunnan kokouksissa sihteerinä. Valvontajuristin tehtävänä on myös alustavan rat-

---

² Varajäseniä valittaisiin ja nimitettäisiin vastaava määrä, mutta koska palkkio suoritetaan kokoukseen osallistumisesta, otetaan arvioissa huomioon vain kokouskohtaiset jäsenet.

kaisuehdotuksen laatiminen. Uusi viides jaosto mahdollistaisi työnjaon muuttamisen valvontayksikössä niin, että yksikköä huomattavasti työllistävä kirjeenvaihtovaihe³ jakaantuisi neljän valvontajuristin sijasta viidelle. Lisäys ei edellyttäisi uuden henkilön rekrytointia valvontayksikköön, vaan olisi järjestettävissä nykyisin resurssein. Joustavuus jaostojen määrässä vastaisi siis myös valvontayksikön sisäisiin tarpeisiin työn järjestämisessä. Työskentelyn tehostumisella valvontayksikössä olisi ratkaistujen asioiden määrää lisäävä vaikutus.

Valvontayksikkö jakaa vireille tulevat asiat tasapuolisesti nykyisten neljän jaoston kesken. Vuonna 2021 ratkaistujen asioiden määrä vaihteli jaostokohtaisesti 100-140 asian välillä. Keskimäärin yksi jaosto ratkaisee vuodessa noin 120 asiaa. Yksi uusi perustettava jaosto ratkaisisi arvion mukaan enintään noin 100-120 asiaa vuodessa. Tähän tulokseen olisi mahdollista päästä uuden jaoston sisäänojalon jälkeen eli toiminnan vakiinnuttua siirtymävaiheen kuluttua.

Vaikutukset asianosaisille

Valvontalautakunnan toiminnan tehokas järjestäminen vahvistaa avustajien ja heidän palveluitaan käyttävien kansalaisten oikeusturvaa.

Kantelijan ja valvottavien kannalta merkittävää olisi, että tehokkaan valvontamenettelyn ansiosta päätös kanteluasiassa olisi mahdollista saada kohtuullisessa ajassa kantelun vireilletulosta. Tehokas ja uskottava valvonta suojelee avustajaa huolelta, haitalta ja epävarmuudelta, mikä liittyy valvontamenettelyn kohteena olemiseen sekä antaa kantelijalle kohtuullisessa ajassa varmuuden siitä, onko hänen toimeksiantonsa hoidossa noudatettu hyvää asianajajatapaa tai niitä vastaavia ammattieettisiä velvollisuuksia.

Esityksellä parannettaisiin hakijan oikeusturvan ja asianmukaisen oikeudenhoidon edellytyksiä lisäämällä asianajajalakiin säännökset henkilön oikeudesta hakea muutosta tuomioistuimelta hänen oikeuttaan koskeviin asianajajatutkintolautakunnan ja asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksiin.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien määrän lisääminen valvontalautakunnassa vahvistaisi luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien luottamusta valvontalautakunnan toimintaan. Lisäys myös korostaisi luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien merkitystä oikeudenkäyntiasiamiehinä ja –avustajina.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Tarve valvontamenettelyn keventämisestä ja jaostojen joustavammasta asettamisesta on nousut esille Asianajajaliiton aloitteesta. Vaihtoehtoisia keinoja tavoitteen saavuttamiseksi lainsä-

---

³ Tarvittaessa kantelijaa pyydetään täydentämään kanteluaan. Kantelukirjelmä toimitetaan kantelun kohteelle, jolta pyydetään vastausta kantelussa esitettyihin moitteisiin. Kantelun kohteen vastaus toimitetaan tiedoksi kantelijalle. Kantelijalla on mahdollisuus antaa lausuma vastaukseen. Kantelijan mahdollinen lausuma toimitetaan tiedoksi kantelun kohteelle, jolle varataan tarvittaessa mahdollisuus lausua siitä. Kantelun ja siihen annetun vastauksen jälkeen asiassa käydään kirjeenvaihtoa enintään kaksi kierrosta, ellei kirjeenvaihdon jatkamiseen ole erityistä syytä. Kirjallinen valmistelu päättyy, ellei asiassa toimiteta uusia lausumia.

dännöllisin keinoin ei arvioida olevan. Valvontalautakunnan käsittelemien valvonta- ja palkkioriiita-asioiden piiriä ei voida ajatella rajoitettavan nykyisestä. Avustajan oikeusturvan kannalta on tärkeää, että hän saa valvonta-asiaa koskevan kantelun johdosta valituskelpoisen päätöksen.

Muutokset asianomaisiin pykäliin olisi mahdollista jättää myös tekemättä. Mikäli asioiden käsittelyn ruuhkautumiseen ja siitä seuranneeseen käsittelyaikojen pidentymiseen ei kuitenkaan reagoitaisi, seuraisi tästä, että vireillä olevien asioiden määrä jatkaisi kasvua ja samalla käsitteilyajat pidentyisivät entisestään. Käsittelyaika oli jo vuonna 2021 kaksinkertainen tavoiteaikaan nähden ja siten kohtuuton valvonta-asian kantelijan, palkkioriiita-asian hakijan ja valvontamennettelyn kohteena olevan avustajan näkökulmasta.

Valvontalautakunnan ruuhkautunut tilanne kuormittaa sekä valvontayksikön henkilökuntaa että valvontalautakunnan jäseniä. Kuormittavuus aiheuttaa pidempään jatkuessaan työkyvyn alen tumista, mikä heikentää entisestään lautakunnan työtehoa. Valvontalautakunta ei voi pysyvästi toimia muusta toiminnasta siirretyillä ylimääräisillä resursseilla.

Jaostokokoukset vaativat jäseniltä huomattavan määrän perehtymistä. Jaostojäsenet kuitenkin toimivat tehtävässä sivutoimisina, ja heillä on kaikilla päätyö muualla. On kohtuutonta olettaa, että jaostojäsenet pysyvästi kokoontuisivat säännönmukaisen kokousaikataulun ulkopuolisiin ylimääräisiin kokouksiin vain siksi, että nykymäärä jaostoja ei pysty käsittelemään tavoiteaika taulussa vireille tulevia kanteluita.

Kantelun kohteena oleminen rasittaa avustajaa sekä henkisesti että myös konkreettisesti vastineitten laatimisen muodossa. Ammattieettiset säännöt ja niiden valvonta vahvistavat asianajajakunnan asemaa ja luotettavuutta ja siksi valvontamennettelyn tulee olla tehokas ja toimiva. Perusteettomat vastinepyynnöt ja kuulemiset aiheuttavat kuitenkin vain tarpeetonta työtä sekä lautakunnalle, avustajalle että tietyissä tapauksissa myös kantelijalle ja pidentävät kaikkien kanteluiden käsittelyaikaa valvontalautakunnassa.

Voimassa oleva asianajajalaki ei kaikilta osin täytä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksia. Laissa ei säädetä oikeudesta hakea muutosta asianajajayhdistyksen hallituksen päätökseen, jolla hakijalle ei ole myönnetty lain 3 §:n 6 momentissa tarkoitettua vapautusta asianajajatutkinnosta. Myöskään asianajajatutkintolautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antaman päätöksen osalta ei asianajajalaissa ole säädetty valitusoikeudesta. Koska asianajajatutkinto on Suomen Asianajajaliiton jäsenyyshedellytys, edellyttää hakijan oikeusturva, että hänellä on näistä päätöksistä muutoksenhakuoikeus.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki asianajajista

3 §. Pykälän 5 momentin säännös, jonka mukaisesti oikeusministeriö vahvistaa asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen, ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 3 a §:ään. Siirto liittyisi ehdotukseen lisätä lakiin uusi 3 a §, jossa säädettäisiin asianajajatutkintolautakunnasta.

3 a §. Asianajajalakiin esitetään sisällytettäväksi uusi 3 a §, jossa säädettäisiin asianajajatutkintolautakunnasta.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että asianajajatutkinnon järjestämistä varten asianajajayhdistyksessä on asianajajatutkintolautakunta. Asianajajatutkintolautakunnan asettaa asianajajayhdistyksen hallitus. Asiasta säädetään tällä hetkellä asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä. Asianajajatutkinnon suorittamista edellytetään asianajajaksi hakevalta, minkä lisäksi luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 2 momentin 1 kohdan mukaisesti asianajajatutkinnon suorittamisella voi osoittaa oikeudenkäyntiasiamiehenä tai –avustajana toimimiseen tarvittavan luvan yhtenä edellytyksenä olevan riittävän perehtyneisyyden oikeudenkäyntiasiamiehen ja –avustajan tehtävään. Asianajajatutkintolautakunnalla on yksilön oikeuksiin ja ammattiin pääsyyn vaikuttava tehtävä, minkä vuoksi on perusteltua, että asianajajatutkinnon järjestämisestä vastaavasta asianajajatutkintolautakunnasta säädettäisiin laissa.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi aiemman 3 §:n 5 momentin säännöksen siten täydennettynä, että oikeusministeriö vahvistaa asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen asianajajayhdistyksen esityksestä. Asiallisesti tämä ei merkitsisi muutosta nykytilaan.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta asianajajatutkintolautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa määrätään henkilön oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluu, että annettu ratkaisu on voitava saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Koska muutoksenhakuoikeudessa on kysymys hakijan kannalta tärkeästä oikeussuojakeinosta, jolla on vaikutusta ammattiin pääsyyn ja siten hänen oikeuteensa harjoittaa elinkeinoaan, tulisi muutoksenhakuoikeudesta säätää asianajajalaissa. Oikaisuvaatimusta koskevaan asianajajatutkintolautakunnan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Pykälän *4 momenttiin* ehdotetaan selventävää säännöstä siitä, että asianajajatutkintolautakunnan toimintaan sovellettaisiin mitä hallintolaissa, kielilaissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Eduskunnan lakivaliokunta on todennut (LaVM 5/2004 vp), että asianajajayhdistyksen jäsenyydestä päättämistä voidaan yhdistyksen toiminnan kokonaisuus huomioon ottaen pitää perustuslain 124 §:ssä säädettyä hallintotehtävänä. Koska asianajajatutkinnon suorittaminen on asianajajalain 3 §:n 1 momentin mukaisesti edellytys asianajajaliiton jäsenyydelle, myös tutkinnon toimittaminen on siinä määrin osa jäsenyyasian ratkaisemista, että kirjallisen kokeen ja oikaisuvaatimuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä tutkintojärjestyksen mukaan päättävän asianajajatutkintolautakunnan on katsottava hoitavan perustuslain 108 §:n 1 momentissa tarkoitettua julkista tehtävää. Asianajajatutkintolautakunta hoitaa siten julkista hallintotehtävää. Muun kuin viranomaisen hoitaessa julkista hallintotehtävää tulee huolehtia perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten turvaamisesta. Keskeisenä on pidetty hallintomenetelyistä, viranomaisen toiminnan julkisuudesta ja viranomaisessa käytettävästä kielestä annettujen yleisten säännösten saattamista sovellettavaksi.

Julkisen hallintotehtävän hoitaminen edellyttää, että henkilöt toimivat tehtävässään virkavastuulla.⁴ Tästä syystä 4 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettävän asianajajatutkintolautakunnan

---

⁴ Katso esimerkiksi PeVL 21/2022 vp, s. 6, PeVL 22/2020 vp, s. 2, PeVL 1/2008 vp, s. 3, PeVL 18/2007 vp, s. 7, PeVL 20/2006 vp, s. 2, PeVL 33/2004 vp, s. 7

jäsenen rikosoikeudellisesta virkavastuusta hänen hoitaessaan kyseistä tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädettäisiin vahingonkorvauslaissa (412/1974).

6 a §. Pykälän *3 ja 4 momentteja* ehdotetaan muutettaviksi niin, että momenteissa säädetty valvontayksikön toimintaa johtavan nimike muutettaisiin nimikkeeksi valvontayksikön päällikkö. Valvontayksikön päällikön nimike vastaisi paremmin valvontayksikköä johtavan henkilön toimenkuvaa ja velvollisuuksia kuin nykyinen nimike valvonnasta vastaava lakimies.

7 a §. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin valvontalautakunnan kokoonpanosta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lautakunnan kokoonpanosta säädettäisiin joustavasti niin, että valvontalautakuntaan kuuluisi vähintään 12 ja enintään 36 jäsentä. Valvontalautakunta päättäisi valvontalautakunnan jäsenten määrän aina alkavan toimikauden osalta. Valvontalautakunta päättäisi jäsenmäärästä, koska valvontalautakunnalla on paras käsitys lautakunnan tarpeista seuraavan kolmivuotiskauden osalta. Ehdotettu muutos mahdollistaisi valvontalautakunnan asiamääriin ja siten työtilanteeseen reagoimisen joustavasti.

Lautakunnan kokoonpanon tulee olla sellainen, että se saavuttaa sekä valvottavien että ulkopuolisten tahojen luottamuksen. Jäsenet edustaisivat edelleen asianajajia, luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia annettussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia ja asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen.

Asianajajakunnan riippumattomuudesta johtuen valvontalautakunnan puheenjohtajana toimisi jatkossakin asianajaja. Asianajajakuntaan kuulumattoman jäsenen toimiminen puheenjohtajana antaisi kuvan asianajajien ulkopuolisesta valvonnasta.

Asianajajakuntaan kuulumattomien jäsenten lukumäärä on keskeinen kysymys valvontalautakunnan kokoonpanoa määrättäessä. Vuodesta 2013 lähtien valvontalautakunta on valvonut myös luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, mistä johtuen lautakunnassa on myös heidän edustuksensa. Asianajajajäsenten ja asianajajakuntaan kuulumattomien jäsenten lukumäärän tulisi olla tasapainossa toisaalta asianajajakunnalle kuuluvan autonomian ja toisaalta sen välillä, että asianajajakuntaan kuulumattomat jäsenet lisäävät valvonta-asioiden käsittelyn uskottavuutta ulospäin.

Ottaen huomioon, että luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia on tällä hetkellä noin 1700, ei ole perusteltua, että heidän osuutensa valvontalautakunnan jäsenistä olisi suhteessa muihin edustettuihin tahoihin nähden lähtökohtaisesti vähäisin. Tästä syystä valvontalautakunnan luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia edustavien jäsenten määrää lisättäisiin vähimmäiskokoonpanossa nykyisestä kahdesta jäsenestä kolmeen jäseneseen. Esityksessä ehdotetaan, että valvontalautakunnan muodostuessa 12 jäsenestä tulisi varsinaisista jäsenistä viiden olla asianajajia ja kolmen luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia ja kolmen edellä mainittuja muita asianajajakuntaan kuulumattomia kuin luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia.

Kokoonpanon ollessa vähimmäismäärää korkeampi, suhdeluvun tulisi vastata mahdollisimman hyvin edellä vähimmäiskokoonpanosta säädettyä eli 50 %, 25 % ja 25 %. Jokaisessa jaostossa olisi jatkossakin jäsenenä vähintään yksi asianajajakuntaan kuulumaton jäsen.

Valvontalautakunta ilmoittaisi oikeusministeriölle asianajajayhdistyksen valtuuskunnan talvikokouksen jälkeen tammikuussa valvontalautakunnan seuraavan toimikauden jäsenmäärän.

Kuten nykyisinkin asianajajayhdistyksen valtuuskunta lausuisi kevätkokouksessa oikeusministeriön pyynnön johdosta ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään.

Lisäksi ehdotetaan, että valvontalautakunta asetettaisiin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Muutos johtuisi käytännön syistä. Vuosittainen jäsenten vaihtuminen työllistää sekä valvontalautakuntaa, oikeusministeriötä että valtioneuvostoa. Jäsenen nimittäminen edellyttää aina rekrytointiprosessia, vaikka täytettävänä olisi vain yhden jäsenen ja varajäsenen tehtävä. Henkilökohtaiset toimikaudet ovat myös haastavia uudelle jäsenelle, koska lukuisat eri toimikaudet ovat tehneet mahdolltomaksi esimerkiksi perehdytystilaisuuden järjestämisen toimikauden alussa. Myös muita vastaavia lautakuntia koskevassa lainsäädännössä, kuten laissa kuluttajariitalautakunnasta ja laissa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista, säädetään lautakuntakohtaisesta toimikaudesta. Kuluttajariitalautakunnan ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan toimikausi on viisi vuotta.

Pykälän 2 momentti vastaisi jäsenten valinta- ja nimitysmenettelyn osalta voimassaolevaa 7 a §:n 2 momenttia. Asianajajayhdistyksen valtuuskunta valitsisi valvontalautakunnan puheenjohtajan ja asianajajakuntaan kuuluvat jäsenet. Valtioneuvosto nimittäisi asianajajakuntaan kuulumattomat valvontalautakunnan jäsenet oikeusministeriön esityksestä. Uutta olisi, että valvontalautakunnan varajäsenet eivät enää olisi jäsenten henkilökohtaisia varajäseniä. Tämä on tarpeen entisestään yleistyvissä esteellisyystilanteissa. Käytännössä voi olla hyvin vaikeaa löytää esteetöntä kokoonpanoa käsittelemään asiaa, jos esteellisen varsinaisen jäsenen sijaan käsittelyyn voi osallistua vain hänen henkilökohtainen varajäsenensä, joka hänkin voi olla esteellinen. Varajäseniä tulisi valita tai nimittää samassa suhteessa kuin varsinaisia jäseniä.

Lisäksi 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että oikeusministeriön olisi pyydettävä ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään asianajajayhdistyksen lausunto useammasta ehdokkaasta kuin on nimitettäviä. Muutoksella varauduttaisiin siihen, että valvontalautakunnan jäsenmäärän kasvaessa nyt laissa edellytetyn kaksinkertaisen ehdokasmäärän asettaminen muodostuisi haastavaksi.

7 b §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että valvontalautakunta voisi toimia jaostoina, joihin kuhunkin kuuluu kolme jäsentä. Jaostojen lukumäärästä ei enää säädettäisi laissa. Tämä olisi johdonmukaista edellä 7 a §:ssä jäsenmäärästä säädetyn kanssa. Jaostojen puheenjohtajina toimisivat, kuten nykyisinkin, valvontalautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Varapuheenjohtajien määrästä ei kuitenkaan jaostoista säädettyä vastaavasti enää säädettäisi laissa, vaan valvontalautakunta valitsisi keskuudestaan tarvittavan määrän varapuheenjohtajia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin täysistunnon ja jaostojen päätösvaltaisuudesta. Valvontalautakunnan täysistunto olisi päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet valvontalautakunnan muista jäsenistä olisi saapuvilla. Vaatimus tarkoittaisi, että täysistunnon päätösvaltaisuus edellyttäisi vähintään yhden asianajajakuntaan kuulumattoman jäsenen saapuvilla oloa.

Valvontalautakunnan jaosto olisi päätösvaltainen, kun 1 momentissa mainittu kolmejäseninen kokoonpano olisi saapuvilla. Säännös vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 7 b §:n 2 momentissa jaoston päätösvaltaisuudesta säädettyä.

7 c §. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että kantelun vanhentumisaika lyhennettäisiin viidestä vuodesta kahteen vuoteen. Valvontalautakunnan suorittama valvonta on ammatin harjoittamisen valvontaa, josta voi seurata kurinpidollinen seuraamus. Tästä syystä

valvonnallisesti olisi riittävää, että valvontalautakunta ei lähtökohtaisesti käsitelisi kahta vuotta vanhempia asioita koskevia kanteluita.

Kahden vuoden lähtökohtainen vanhentumisaika olisi linjassa yleisten laillisuusvalvojen sääntelyn kanssa. Valvontalautakunnan käsittelemien kanteluiden viiden vuoden vanhentumisaika on perusteltua muuttaa vastaavasti lähtökohtaisesti kahden vuoden pituiseksi. Riittävän tapauskohtaisen joustavuuden säilyttämiseksi valvontalautakunta voisi myös jatkossa ottaa tutkittavaksi säännönmukaista vanhentumisaikaa vanhempiakin asioita.

7 d §. Pykälässä säädetään valvonta-asian käsittelystä valvontalautakunnassa. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin uutena asiana, että valvonta-asian voisi ratkaista jaoston tai täysistunnon lisäksi myös valvontalautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan päätöksellä olisi mahdollista ratkaista ilmeisen perusteettomat kantelut. Kantelu olisi ilmeisen perusteeton esimerkiksi silloin, kun kantelu perustuu selvästi hyvän asianajajavan mukaiseen menettelyyn tai kun kantelun tueksi esitetyt tosiseikkaväitteet vaikuttavat mahdottomilta tai aivan epärealistisilta.

Muutoksella ei kavennettaisi valvontalautakunnan käsittelemien kanteluiden piiriä asiallisesti. Kantelun perusteella selvitettäisiin edelleen, onko asianajaja tai julkinen oikeusavustaja noudattanut hyvää asianajajatapaa koskevia ohjeita tai onko luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja noudattanut laissa säädettyjä hyvää asianajajatapaa vastaavia ammattieettisiä velvollisuuksia.

Kantelijan oikeusaseman kannalta ehdotettuun muutokseen ei liittyisi vaaroja. Kevennettyä ratkaisukokoonpanoa käytettäisiin vain selvien tapauksien karsimiseen, perusteltujen kanteluiden käsittely ei muuttuisi. Pelkkä kantelun puutteellisuus tai epäselvyys ei myöskään vielä johtaisi siihen, että kantelua pidettäisiin ilmeisen perusteettomana. Puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voisi aina ennen asian ratkaisemista pyytää hankittavaksi tarpeellisia selvityksiä, jos hän katsoisi, että valmistelussa otettu kanta valituksen perusteellisuudesta ei olisikaan oikea. Kantelijaa olisi esimerkiksi mahdollista kehottaa määrääjässä täydentämään kanteluaan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan pyynnöstä oikean ratkaisutahon varmistamiseksi.

Koska kantelija ei ole asianosainen valvonta-asiaa käsiteltäessä eikä valvontalautakunnan päätös koske hänen oikeuksiaan tai velvollisuuksiaan, ei kantelijalla ole oikeutta hakea muutosta valvontalautakunnan valvonta-asiassa antamaan päätökseen. Kantelijalla on kuitenkin mahdollisuus kannella päätöksestä oikeuskanslerille ja pyytää tätä hakemaan muutosta päätökseen. Tämä oikeus kantelijalla olisi myös puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan tekemästä päätöksestä. Kantelija voisi myös tuoda asian uudelleen valvontalautakunnan käsiteltäväksi edellyttäen, että kantelussa olisi esitettävissä asiaan vaikuttavaa uutta selvitystä.

Pykälän *2 momentista* poistettaisiin maininta jaoston mahdollisuudesta järjestää suullinen käsittely. Suullisen käsittelyn järjestäisi valvontalautakunta. Momentin sisältö ei asiallisesti muuttuisi.

Pykälän *3 momenttiin* tehtävällä lisäyksellä annettaisiin valvontalautakunnalle enemmän harkintavaltaa siinä, missä tilanteissa asianajaja on tarpeellista kuulla tai kantelijalle varattava tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta. Mikäli kuuleminen olisi ilmeisen tarpeellista, voisi valvontalautakunta jättää kuulematta asianajajaa. Tapauksissa, joissa harkitaan moitteiden hyväksymistä ja seuraamuksen määräämistä olisi asianajajaa aina kuultava. Vastavasti kantelijalle olisi varattava tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta vain, jos se olisi tarpeellista.

Kevennettyjä menettelytapoja käytettäisiin vain selvien tapausten käsittelyn keventämiseen lautakunnassa. Kantelun kohteella olisi edelleen aina ehdoton oikeus saada tieto häntä koskevasta kantelusta ja asiassa tehdystä ratkaisusta, vaikka olisi katsottu, ettei häntä ole ollut tarve kuulla asiassa.

Koska valvontamenettelyssä tutkitaan, onko asianajaja menetellyt velvollisuuksiensa mukaisesti eikä kyseessä ole tuomioistuinmenettelyn mukainen kaksiasianosaisprosessi, tulee valvontalautakunnan oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi. Lautakunnalla on siten oikeus ja velvollisuus esittää kantelijalle ja asianajajalle selventäviä kysymyksiä, jos ratkaisun perusteeksi otettavat tosiseikat eivät riittävästi ilmene kantelusta tai kantelijan ja asianajajan esittämistä lausumista. Valvontalautakunnalla säilyisi edelleen velvollisuus huolehtia kanteluasioiden riittävästä selvittämisestä.

Edellä ehdotetuilla muutoksilla ei olisi vaikutusta siihen, että kaikki valvontalautakuntaan saapuneet kantelut käsiteltäisiin jatkossakin ja jokaiseen kanteluun annettaisiin päätös.

7 e §. Pykälässä säädetään palkkiorita-asian käsittelystä valvontalautakunnassa. Esityksessä ehdotetaan pykälän 2 *momenttia* muutettavaksi siten, että ehdottomasta velvollisuudesta varata hakijalle tilaisuus lausua asianajajan ja yhtiön antaman vastauksen johdosta luovuttaisiin. Muutos antaisi valvontalautakunnalle harkintavaltaa siinä, missä tilanteissa hakijalle olisi varattava tilaisuus lausua asianajajan ja yhtiön antaman vastauksen johdosta. Ehdotuksen mukaisesti hakijalle olisi varattava tilaisuus lausua vastauksen johdosta, mikäli valvontalautakunta katsoisi sen tarpeelliseksi.

10 §. Pykälässä säädetään muutoksenhausta asianajajayhdistyksen hallituksen ja valvontalautakunnan päätökseen.

Pykälän 1 *momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi muutoksenhakumahdollisuus asianajajayhdistyksen hallituksen tekemästä päätöksestä, jolla hakijalle ei ole myönnetty vapautusta asianajajatutkinnon suorittamisesta. Koska voimassa oleva asianajajatutkinto on jäsenyyshedellytys ja hallitus käyttää harkintavaltansa hakemusta käsitellessään, edellyttää hakijan oikeusturva, että hänellä on tästä päätöksestä muutoksenhakuoikeus.

Voimassa olevan 10 §:n 1 momentin mukaisista päätöksistä on muutoksenhakuoikeus Helsingin hovioikeuteen. Oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamiseksi ehdotetaan, että myös nyt säädettyvät asianajajatutkinnosta vapauttamista koskevien päätösten muutoksenhakuasiat keskitettäisiin Helsingin hovioikeuteen.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Laissa olisi tavanomainen voimaantulosäännös.

Lakia sovellettaisiin myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin valvonta- ja palkkiorita-asioihin.

Valvontalautakunnan nykyisten jäsenten toimikausi jatkuisi sen määräajan loppuun, joksi heidät on valittu tai nimitetty. Nykyiset jäsenten kolmivuotiset toimikaudet alkavat joko 1.8. tai 1.1. ja poikkeuksellisesti myös 1.11. Eri toimikaudet ovat käytännössä hankalia. Toimikaudet ehdotetaan muutettaviksi siten, että ne alkaisivat aina 1.1. ja loppuisivat 31.12. ja että valvontalautakunnan toimikausi olisi kaikille jäsenille sama kolmen vuoden jakso, jonka kuluttua kaikki jäsenet valittaisiin tai nimitettäisiin seuraavalle kolmivuotiskaudelle. Ehdotettu muutos edellyttäisi, että lain voimaantulon jälkeen valittaessa tai nimitettäessä ensimmäistä kertaa valvontalautakunnan jäseniä ja varajäseniä (1.11.2023, 1.1.2024 ja 1.8.2024 alkaville toimikausille)

toimikaudet päättyisivät 31.12.2025 lukuun ottamatta 1.8.2025 alkavaa toimikautta, joka päättyisi 31.12.2028.

Ehdotettu lautakunnan asettamismuutos vastaisi esimerkiksi luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 4 §:n 1 momentissa oikeudenkäyntiavustajalautakunnan asettamisesta säädettyä. Momentin mukaan oikeudenkäyntiavustajalautakunta asetetaan viideksi vuodeksi kerrallaan.

Laskettaessa 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettua valvontalautakunnan jäsenyyden kestoa otetaan huomioon jäsenyys valvontalautakunnassa myös ennen lain voimaantuloa. Valvontalautakunnan kokoonpano muodostuisi ehdotetun muutoksen jälkeenkin sekä uusista että jo kokemusta omaavista jäsenistä, koska jäsenenä olisi jatkossakin mahdollista toimia kaksi peräkkäistä kautta eli kuusi vuotta. Koska jäsenenä on mahdollista toimia yhtäjaksoisesti kuusi vuotta, ehdotetaan siirtymäsäännöksessä lisäksi säädettyä, että toimikausi 1.8.2025-31.12.2028 mukaan lukien jäsenen yhtäjaksoinen toimikausi voisi olla kuusi vuotta viisi kuukautta.

7.2 Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista

14 §. Pykälässä säädetään luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan valvonta-asian viireilletulosta.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että kantelu voitaisiin jättää tutkittavaksi ottamatta, jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin kaksi vuotta.

Valvontalautakunnan suorittama valvonta on ammatin harjoittamisen valvontaa, josta voi seurata kurinpidollinen seuraamus. Tästä syystä valvonnallisesti olisi riittävää, että valvontalautakunta ei lähtökohtaisesti käsitelisi kahta vuotta vanhempia asioita koskevia kanteluita.

Kahden vuoden lähtökohtainen vanhentumisaika olisi linjassa yleisten laillisuusvalvojen sääntelyn kanssa. Valvontalautakunnan käsittelemien kanteluiden viiden vuoden vanhentumisaika on perusteltua muuttaa vastaavasti lähtökohtaisesti kahden vuoden pituiseksi. Riittävän tapauskohtaisen joustavuuden säilyttämiseksi valvontalautakunta voisi myös jatkossa ottaa tutkittavaksi säännönmukaista vanhentumisaikaa vanhempiakin asioita.

Muutos vastaisi asianajajalain 7 c §:n 3 momenttiin ehdotettavaa muutosta.

15 §. Pykälässä säädetään luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan valvonta-asian käsittelystä valvontalautakunnassa.

Pykälän 1 momentissa säädetäisiin uutena asiana, että valvonta-asian voisi ratkaista jaoston tai täysistunnon lisäksi myös valvontalautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan päätöksellä olisi mahdollista ratkaista ilmeisen perusteettomat kantelut. Kantelu olisi ilmeisen perusteeton esimerkiksi silloin, kun kantelu perustuu selvästi hyvää asianajajatapaa vastaavien ammattieettisten velvollisuuksien mukaiseen menettelyyn tai kun kantelun tueksi esitetyt tosiseikkaväitteet vaikuttavat mahdottomilta tai aivan epärealistisilta.

Kantelijan oikeusaseman kannalta ehdotettuun muutokseen ei liittyisi vaaroja. Kevennettyä ratkaisukokoonpanoa käytettäisiin vain selvien tapausten karsimiseen, perusteltujen kanteluiden käsittely ei muuttuisi. Pelkkä kantelun puutteellisuus tai epäselvyys ei myöskään vielä johtaisi siihen, että kantelua pidettäisiin ilmeisen perusteettomana. Puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja

voisi aina ennen asian ratkaisemista pyytää hankittavaksi tarpeellisia selvityksiä, jos hän katsoisi, että valmistelussa otettu kanta kantelun perusteettomuudesta ei olisikaan oikea. Kantelijaa olisi esimerkiksi mahdollista kehottaa määräajassa täydentämään kanteluaan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan pyynnöstä oikean ratkaisutahon varmistamiseksi.

Koska kantelija ei ole asianosainen valvonta-asiaa käsiteltäessä eikä valvontalautakunnan päätös koske hänen oikeuksiaan tai velvollisuuksiaan, ei kantelijalla ole oikeutta hakea muutosta valvontalautakunnan valvonta-asiassa antamaan päätökseen. Kantelijalla on kuitenkin mahdollisuus kannella päätöksestä oikeuskanslerille ja pyytää tätä hakemaan muutosta päätökseen. Tämä oikeus kantelijalla olisi myös puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan tekemästä päätöksestä. Kantelija voisi myös tuoda asian uudelleen valvontalautakunnan käsiteltäväksi edellyttäen, että kantelussa olisi esitettävissä asiaan vaikuttavaa uutta selvitystä.

Muutoksella ei kavennettaisi valvontalautakunnan käsittelemien kanteluiden piiriä asiallisesti. Kantelun perusteella selvitetäisiin edelleen, onko luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja noudattanut laissa säädettyjä hyvää asianajajatapaa vastaavia ammattieettisiä velvollisuuksia.

Pykälän 3 momenttiin tehtävällä lisäyksellä annettaisiin valvontalautakunnalle enemmän harkintavaltaa siinä, missä tilanteissa luvan saanut oikeudenkäyntiavustajaa on tarpeellista kuulla tai kantelijalle varattava tilaisuus lausua luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan antaman vastauksen johdosta. Mikäli kuuleminen olisi ilmeisen tarpeetonta, voisi valvontalautakunta jättää kuulematta oikeudenkäyntiavustajaa. Tapauksissa, joissa harkitaan moitteiden hyväksymistä ja seuraamuksen määräämistä, olisi oikeudenkäyntiavustajaa aina kuultava. Vastaavasti kantelijalle olisi varattava tilaisuus lausua oikeudenkäyntiavustajan antaman vastauksen johdosta vain, jos se olisi tarpeellista.

Kevennettyjä menettelytapoja käytettäisiin vain selvien tapausten käsittelyn keventämiseen valvontalautakunnassa. Kantelun kohteella olisi edelleen aina ehdoton oikeus saada tieto häntä koskevasta kantelusta ja asiassa tehdystä ratkaisusta, vaikka olisi katsottu, ettei häntä ole ollut tarve kuulla asiassa.

Koska valvontamenettelyssä tutkitaan, onko oikeudenkäyntiavustaja menetellyt velvollisuuksiensa mukaisesti eikä kyseessä ole tuomioistuinmenettelyn mukainen kaksiasianosaisprosessi, tulee valvontalautakunnan oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi. Lautakunnalla on siten oikeus ja velvollisuus esittää kantelijalle ja oikeudenkäyntiavustajalle selventäviä kysymyksiä, jos ratkaisun perusteeksi otettavat tosiseikat eivät riittävästi ilmene kantelusta tai kantelijan ja oikeudenkäyntiavustajan esittämistä lausumista. Valvontalautakunnalla säilyisi edelleen velvollisuus huolehtia kanteluasioiden riittävästä selvittämisestä.

Edellä ehdotetuilla muutoksilla ei olisi vaikutusta siihen, että kaikki valvontalautakuntaan saapuneet kantelut käsiteltäisiin jatkossakin ja jokaiseen kanteluun annettaisiin päätös.

Muutos vastaisi asianajajalain 7 d §:n 1 ja 3 momenttiin ehdotettavaa muutosta.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Laissa olisi tavanomainen voimaantulosäännös.

Lakia sovellettaisiin myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin valvonta-asioihin.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Asianajalaki ei sisällä asetuksenantovaltuutusta. Lain 2 §:n 3 momentin mukaisesti asianajajayhdistyksen säännöt ja niiden muutokset, niiden tultua yhdistyksen säännöissä määrättyllä tavalla hyväksytyiksi, vahvistetaan oikeusministeriön päätöksellä ja julkaistaan Suomen säädös-kokoelmassa. Sääntöjen lisäksi oikeusministeriö vahvistaa asianajalain 3 §:n 5 momentin mukaisesti asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen. Lisäksi lain 13 b §:n mukaisesti tarkempia määräyksiä työskentelyn järjestämisestä valvontalautakunnassa ja valvontayksikössä voidaan antaa valvontalautakunnan vahvistamassa työjärjestyksessä.

Esityksessä ehdotetut muutokset edellyttävät asianajajayhdistyksen sääntöjen, asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen sekä valvontalautakunnan työjärjestyksen tarkistamista.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2023.

Lakiehdotuksissa on siirtymäsäännökset, joita on käsitelty edellä lakiehdotuksien kohdalla.

10 Toimeenpano ja seuranta

Ehdotettujen muutosten toimivuutta ja vaikutuksia seurattaisiin valvontalautakunnalta ja sidosryhmiltä saatujen tietojen kautta.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettu lainsäädäntö koskee Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan kokoonpanon ja toimintatapojen muuttamista. Lisäksi ehdotetaan laissa säädettäväksi asianajajatutkintolautakunnasta. Esityksellä parannettaisiin hakijan oikeusturvan ja asianmukaisen oikeudenhoidon edellytyksiä lisäämällä asianajajalakiin säännökset henkilön oikeudesta hakea muutosta tuomioistuimelta hänen oikeuttaan koskeviin asianajajatutkintolautakunnan ja asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksiin.

Lakiehdotukset ovat merkityksellisiä perustuslain oikeusturvaa koskevan 21 §:n kannalta, minkä lisäksi sääntelyä on arvioitava perustuslain 124 §:ssä julkisen hallintotehtävän antamiselle säädettyjen edellytysten näkökulmasta

Suomen Asianajajaliitto on asianajajista annetun lain nojalla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö, joka on osa välillistä valtionhallintoa. Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan tehtävänä on toteuttaa Suomen Asianajajaliiton jäsenten eli asianajajien sekä julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien julkista valvontaa. Valvontajärjestelmällä on tärkeä merkitys paitsi yksittäistapauksissa, myös ennen muuta asianajajakunnan ja muiden valvottavien nauttiman yleisen luottamuksen kannalta.

Valvontalautakunta ei ole viranomainen, mutta sen asema rinnastuu monessa suhteessa viranomaiseen. Valvontalautakunnan tehtävän voidaan katsoa olevan perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä. Mainitun pykälän mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Asianajajakunnan ja asianajajalaitoksen autonomista ja julkisesta vallasta riippumatonta asemaa pidetään yleisesti oikeusvaltion tunnusmerkkinä. Asianajaja voi hoitaa tehtäviään ainoastaan siinä tapauksessa, että hän on riippumaton julkisesta vallasta. Jotta tämä riippumattomuus toteutuu, on asianajajakunnan valvonta uskottu asianajajalaitoksen itsensä tehtäväksi. Tästä syystä voimassa olevaa järjestelyä, jonka mukaan valvontamenettely on uskottu varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuoliselle Suomen asianajajaliiton yhteydessä toimivalle valvontalautakunnalle, voidaan pitää perustuslain 124 §:n mukaisena.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsitelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Suomen Asianajajaliiton jäsenyyteen liittyvillä päätöksillä voidaan katsoa olevan liittymäkohta perustuslain 21 §:n lisäksi myös 18 §:ssä tarkoitettuun elinkeinovapauteen. Sen mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Koska asianajajatutkinto on edellytys Suomen Asianajajaliiton jäseneksi hyväksymiselle ja tutkinnolla voi myös osoittaa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 2 momentin 1 kohdan mukaisen yhtenä luvan myöntämisen edellytyksenä olevan riittävän perehtyneisyyden oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävään, on asianajajatutkinnolla huomattava merkitys henkilön oikeuteen harjoittaa valitsemaansa elinkeinoa.

Oikaisuvaatimusta koskevaan asianajajatutkintolautakunnan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettussa laissa (808/2019) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen voisi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupamenettelyn kautta. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 32/2012 vp pitänyt valituslupajärjestelmän laajentamista tarkasteltaessa keskeisenä varmistua siitä, että muutoksenhakujärjestelmä kokonaisuutena turvaa sekä oikeusturvan saataavuuden ja riittävyuden, että asian käsittelyn niin joutuisasti kuin se on oikeusturvavaatimuksen valossa mahdollista. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 55/2014 vp tarkastellut asiakokonaisuuksia, joita on mahdollista sisällyttää valituslupamenettelyn piiriin ja korostanut asian laatuun ja merkittävyyteen liittyvää kokonaisarviointia.

Sille, jolle hallitus ei ole myöntänyt asianajajalain 3 §:n 6 momentissa tarkoitettua vapautusta asianajajatutkinnosta, olisi oikeus valittaa asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Hovioikeuden päätökseen voisi hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valituslupamenettelyn kautta.

Ehdotuksessa on huomioitu perustuslain asettamat vaatimukset oikeusturvan kannalta. Valvontamenettelyn oikeusturvaa on lisäksi omiaan parantamaan asianajajakuntaan kuulumattomien jäsenten painoarvon lisääminen valvontalautakunnassa.

Edellä esitetyillä perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

asianajajista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan asianajajista annetun lain (496/1958) 3 §:n 5 momentti,
muutetaan 6 a §:n 3 ja 4 momentti, 7 a §:n 1 ja 2 momentti, 7 b §:n 1 ja 2 momentti, 7 c §:n 3 momentti, 7 d §, 7 e §:n 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 7 c § 3 momentti, 7 d § ja 7 e §:n 2 momentti laissa 697/2004 sekä 3 §:n 5 momentti, 6 a §:n 3 ja 4 momentti, 7 a §:n 1 ja 2 momentti, 7 b §:n 1 ja 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti laissa 716/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

3 a §

Asianajajatutkinnon järjestämistä varten asianajajayhdistyksessä on asianajajatutkintolautakunta. Asianajajatutkintolautakunnan asettaa asianajajayhdistyksen hallitus.

Oikeusministeriö vahvistaa asianajajayhdistyksen esityksestä asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen.

Asianajajatutkintolautakunnan päätöksestä, jolla koesuoritus on arvosteltu, saa tehdä lautakunnalle oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimusta koskevaan asianajajatutkintolautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Asianajajatutkintolautakunnan toimintaan sovelletaan hallintolain (434/2003), kielilain (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksiä. Tutkintolautakunnan jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan kyseistä tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

6 a §

Valvontayksikkö valmistelee valvontalautakunnassa käsiteltävät 2 momentissa tarkoitetut valvonta- ja palkkioriiita-asiat. Valvontayksikön toimintaa johtaa valvontayksikön päällikkö, jonka tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, jolla on hyvä kokemus asianajotoiminnasta.

Valvontayksikön päällikön lisäksi valvontayksikössä on tarpeellinen määrä valvontalautakunnan sihteereitä, joiden tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Lisäksi valvontayksikössä voi olla muuta henkilöstöä.

---

7 a §

Valvontalautakunta päättää valvontalautakunnan jäsenten määrän alkavan toimikauden osalta. Valvontalautakuntaan kuuluu vähintään 12 ja enintään 36 jäsentä, joista yksi on puheenjohtaja, sekä vastaava määrä varajäseniä. Puheenjohtajan tulee olla asianajaja. Lisäksi vähimmäiskokoonpanossa varsinaisista jäsenistä viiden tulee olla asianajajia, kolmen luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia sekä kolmen asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Kokoonpanon ollessa vähimmäismäärää korkeampi, suhdeluvun tulee vastata edellä vähimmäiskokoonpanosta säädettyä. Valvontalautakunta asetetaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Asianajajayhdistyksen valtuuskunta valitsee valvontalautakunnan puheenjohtajan ja asianajajakuntaan kuuluvat jäsenet sekä vastaavan määrän varajäseniä. Valtioneuvosto nimittää asianajajakuntaan kuulumattomat valvontalautakunnan jäsenet ja vastaavan määrän varajäseniä oikeusministeriön esityksestä. Ennen esityksen tekemistä oikeusministeriön on pyydettävä ehdokaiden kelpoisuudesta tehtävään asianajajayhdistyksen lausunto, jonka on 1 momentissa tarkoitettujen muiden asianajajakuntaan kuulumattomien kuin luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia edustavien ehdokaiden osalta oltava puoltava. Lausunto on pyydettävä useammasta ehdokkaasta kuin on nimitettäviä.

---

7 b §

Valvontalautakunta voi toimia jaostoina, joihin kuhunkin kuuluu kolme jäsentä. Jaostojen kokoonpanon määrää valvontalautakunta siten, että kokoonpanoon kuuluu jäsenenä enintään kaksi asianajajaa ja enintään kaksi asianajajakuntaan kuulumatonta jäsentä. Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja jokaiselle jaostolle valvontalautakunnan keskuudestaan valitsema varapuheenjohtaja. Palkkioriiita-asiaa käsiteltäessä jaostossa johtaa puhetta kuitenkin 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettu jäsen, joka ei ole asianajaja eikä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään puolet valvontalautakunnan muista jäsenistä on saapuvilla. Valvontalautakunnan jaosto on päätösvaltainen, kun 1 momentissa mainittu kolmejäseninen kokoonpano on saapuvilla.

---

7 c §

Jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin kaksi vuotta, se voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta.

7 d §

Valvonta-asiat ratkaisee valvontalautakunnan puheenjohtaja, valvontalautakunnan varapuheenjohtaja, jaosto tai täysistunto. Puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi yksin ratkaista asian, joka on ilmeisen perusteeton. Täysistunnossa ratkaistaan valvontalautakunnan puheenjohtajan sen käsiteltäviksi määräämät tai jaostojen sille siirtämät asiat. Asianajajayhdistyksestä erottamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä päättää aina täysistunto.

Menettely valvonta-asiaa käsiteltäessä on kirjallinen. Asianajajayhdistyksestä voidaan kuitenkin erottaa tai seuraamusmaksu määrätä vain, jos asiassa on järjestetty suullinen käsittely. Valvontalautakunta voi muulloinkin järjestää suullisen käsittelyn. Asianajaja ja kantelija on kutsuttava suulliseen käsittelyyn.

Asianajajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Asianajajan tulee antaa häneltä pyydettyt tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti. Kantelijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Valvontalautakunnan on muutoinkin huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi.

---

7 e §

Palkkioriiita-asioissa menettelyn asianosaisina ovat asianajaja ja se yhtiö, jonka lukuun hän on toiminut, ja hakija. Asianajajalle ja sille yhtiölle, jonka lukuun hän on toiminut, on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Hakijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan ja yhtiön antaman vastauksen johdosta, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta.

---

10 §

Sillä, jonka 3 §:n 4 momentissa tai 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on hylätty tai jota ei ole otettu EU-luetteloon taikka jolle hallitus ei ole myöntänyt 3 §:n 6 momentissa tarkoitettua vapautusta asianajajatutkinnosta, on oikeus valittaa asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Asianajajalla, jota valvonta-asia koskee, on oikeus valittaa 7 c §:ssä tarkoitettua valvonta-asiaa annettua valvontalautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Lisäksi sillä, joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai joka on poistettu asianajajaluettelosta tai EU-luettelosta, on oikeus valittaa 9 §:ssä tarkoitettua asiassa annettua asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin valvonta- ja palkkioriiita-asioihin.

Tämän lain voimaan tullessa valvontalautakunnan jäsenenä ja varajäsenenä olevien toimikausi jatkuu sen määräajan loppuun, joksi heidät on valittu tai nimitetty. Lain voimaantulon jälkeen valittaessa tai nimitettäessä ensimmäistä kertaa valvontalautakunnan jäseniksi ja varajäseniksi toimikaudet päättyvät 31 päivänä joulukuuta 2025 lukuun ottamatta 1 päivänä elokuuta 2025 alkavaa toimikautta, joka päättyy 31 päivänä joulukuuta 2028.

Laskettaessa 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettua valvontalautakunnan jäsenyyden kestoa otetaan huomioon jäsenyys valvontalautakunnassa myös ennen lain voimaantuloa. Mukaan lukien toimikausi, joka alkaa 1 päivänä elokuuta 2025 ja päättyy 31 päivänä joulukuuta 2028, jäsenen ja varajäsenen yhtäjaksoinen toimikausi voi olla kuusi vuotta viisi kuukautta.

2.

Laki

luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011)
14 §:n 3 momentti ja 15 §:n 1 ja 3 momentti seuraavasti:

14 §

Valvonta-asian vireilletulo

Kantelu voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta, jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin kaksi vuotta.

15 §

Valvonta-asian käsittely valvontalautakunnassa

Valvonta-asiat ratkaisee valvontalautakunnan puheenjohtaja, valvontalautakunnan varapuheenjohtaja, jaosto tai täysistunto. Puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi yksin ratkaista asian, joka on ilmeisen perusteeton. Täysistunnossa ratkaistaan valvontalautakunnan puheenjohtajan sen käsiteltäviksi määräämät tai jaostojen sille siirtämät asiat. Esityksen tekemisestä oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle luvan peruuttamiseksi tai seuraamusmaksun määräämiseksi päättää kuitenkin aina täysistunto.

Valvontalautakunnan on varattava luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle, jota valvonta-asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Oikeudenkäyntiavustajan tulee antaa häneltä pyydetyt tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti. Valvontalautakunnan on varattava kantelijalle tilaisuus lausua oikeudenkäyntiavustajan antaman vastauksen johdosta, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Valvontalautakunnan on muutoinkin huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin valvonta-asioihin.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

asianajajista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan asianajajista annetun lain (496/1958) 3 §:n 5 momentti,
muutetaan 6 a §:n 3 ja 4 momentti, 7 a §:n 1 ja 2 momentti, 7 b §:n 1 ja 2 momentti, 7 c §:n 3 momentti, 7 d §, 7 e §:n 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 7 c § 3 momentti, 7 d § ja 7 e §:n 2 momentti laissa 697/2004 sekä 3 §:n 5 momentti, 6 a §:n 3 ja 4 momentti, 7 a §:n 1 ja 2 momentti, 7 b §:n 1 ja 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti laissa 716/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Oikeusministeriö vahvistaa asianajajatutkin-
non tutkintojärjestyksen.

(kumotaan 5 momentti, katso 3 a § 2 mo-
mentti)

3 a §

3 a §

(Uusi pykälä)

Asianajajatutkinnon järjestämistä varten asianajajayhdistyksessä on asianajajatutkintolautakunta. Asianajajatutkintolautakunnan asettaa asianajajayhdistyksen hallitus.

Oikeusministeriö vahvistaa asianajajayhdistyksen esityksestä asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen.

Asianajajatutkintolautakunnan päätöksestä, jolla koesuoritus on arvosteltu, saa tehdä lautakunnalle oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimusta koskevaan asianajajatutkintolautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Asianajajatutkintolautakunnan toimintaan sovelletaan hallintolain (434/2003), kielilain (423/2003) ja viranomaisien toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksiä.

Tutkintolautakunnan jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan kyseistä tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

6 a §

Valvontayksikkö valmistelee valvontalautakunnassa käsiteltävät 2 momentissa tarkoitetut valvonta- ja palkkioriiita-asiat. Valvontayksikön toimintaa johtaa valvonnasta vastaava lakimies, jonka tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, jolla on hyvä kokemus asianajotoiminnasta.

Valvonnasta vastaavan lakimiehen lisäksi valvontayksikössä on tarpeellinen määrä valvontalautakunnan sihteereitä, joiden tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Lisäksi valvontayksikössä voi olla muuta henkilöstöä.

6 a §

Valvontayksikkö valmistelee valvontalautakunnassa käsiteltävät 2 momentissa tarkoitetut valvonta- ja palkkioriiita-asiat. Valvontayksikön toimintaa johtaa *valvontayksikön päällikkö*, jonka tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, jolla on hyvä kokemus asianajotoiminnasta.

Valvontayksikön päällikön lisäksi valvontayksikössä on tarpeellinen määrä valvontalautakunnan sihteereitä, joiden tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Lisäksi valvontayksikössä voi olla muuta henkilöstöä.

7 a §

Valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja yksitoista muuta jäsentä sekä heidän kunkin henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsenensä tulee olla asianajajia. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsenensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Kahden jäsenen ja heidän varajäsenensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita

7 a §

Valvontalautakunta päättää valvontalautakunnan jäsenten määrän alkavan toimikauden osalta. Valvontalautakuntaan kuuluu vähintään 12 ja enintään 36 jäsentä, joista yksi on puheenjohtaja, sekä vastaava määrä varajäseniä. Puheenjohtajan tulee olla asianajaja. Lisäksi vähimmäiskokoonpanossa varsinaisista jäsenistä viiden tulee olla asianajajia, kolmen luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia sekä kolmen asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja

oikeudenkäyntiavustajia. Valvontalautakunnan jäsenten ja varajäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Asianajajayhdistyksen valtuuskunta valitsee valvontalautakunnan puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä asianajajakuntaan kuuluvat jäsenet ja heidän varajäsenensä. Valtioneuvosto nimittää asianajajakuntaan kuulumattomat valvontalautakunnan jäsenet ja heidän varajäsenensä oikeusministeriön esityksestä. Ennen esityksen tekemistä oikeusministeriön on pyydettävä ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään asianajajayhdistyksen lausunto, jonka on 1 momentissa tarkoitettujen muiden asianajajakuntaan kuulumattomien kuin luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia edustavien ehdokkaiden osalta oltava puoltava. Lausunto on pyydettävä kaksi kertaa niin monesta ehdokkaasta kuin on nimitettäviä. *Valvontalautakunta valitsee vuosittain keskuudestaan kolme varapuheenjohtajaa.*

tutkimukseen. *Kokoonpanon ollessa vähimmäismäärää korkeampi, suhdeluvun tulee vastata edellä vähimmäiskokoonpanosta säädettyä. Valvontalautakunta asetetaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.*

Asianajajayhdistyksen valtuuskunta valitsee valvontalautakunnan puheenjohtajan ja asianajajakuntaan kuuluvat jäsenet sekä vastaavan määrän varajäseniä. Valtioneuvosto nimittää asianajajakuntaan kuulumattomat valvontalautakunnan jäsenet ja vastaavan määrän varajäseniä oikeusministeriön esityksestä. Ennen esityksen tekemistä oikeusministeriön on pyydettävä ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään asianajajayhdistyksen lausunto, jonka on 1 momentissa tarkoitettujen muiden asianajajakuntaan kuulumattomien kuin luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia edustavien ehdokkaiden osalta oltava puoltava. Lausunto on pyydettävä useammasta ehdokkaasta kuin on nimitettäviä.

7 b §

Valvontalautakunta voi toimia *neljänä* jaostona, joihin kuhunkin kuuluu kolme jäsentä. Jaostojen kokoonpanon määrää valvontalautakunta siten, että kuhunkin jaostoon kuuluu jäsenenä enintään kaksi asianajajaa ja enintään kaksi asianajajakuntaan kuulumatonta jäsentä. Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriita-asiaa käsiteltäessä jaostossa johtaa puhetta kuitenkin 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettu jäsen, joka ei ole asianajaja eikä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kahdeksan muuta jäsentä on saapuvilla. Valvontalautakunnan jaosto on

7 b §

Valvontalautakunta voi toimia *jaostoina*, joihin kuhunkin kuuluu kolme jäsentä. Jaostojen kokoonpanon määrää valvontalautakunta siten, että *kokoonpanoon* kuuluu jäsenenä enintään kaksi asianajajaa ja enintään kaksi asianajajakuntaan kuulumatonta jäsentä. Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja *jokaiselle jaostolle valvontalautakunnan keskuudestaan valitsema varapuheenjohtaja*. Palkkioriita-asiaa käsiteltäessä jaostossa johtaa puhetta kuitenkin 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettu jäsen, joka ei ole asianajaja eikä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään *puolet valvontalautakunnan muista jäsenistä* on saapuvilla. Valvontalautakunnan jaosto on päätösvaltainen, kun 1

päätösvaltainen, kun kaikki sen jäsenet ovat saapuvilla.

momentissa mainittu kolmejäseninen kokouspano on saapuvilla.

7 c §

7 c §

Jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin viisi vuotta, se voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta.

Jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin *kaksi* vuotta, se voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta.

7 d §

7 d §

Valvonta-asiat käsitellään valvontalautakunnan jaostossa tai täysistunnossa. Täysistunnossa käsitellään valvontalautakunnan puheenjohtajan sen käsiteltäviksi määräämät tai jaostojen sille siirtämät asiat. Asianajajayhdistyksestä erottamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä päättää aina täysistunto.

Valvonta-asiat *ratkaisee* valvontalautakunnan *puheenjohtaja, valvontalautakunnan varapuheenjohtaja, jaosto tai täysistunto. Puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi yksin ratkaista asian, joka on ilmeisen perusteeton.* Täysistunnossa *ratkaistaan* valvontalautakunnan puheenjohtajan sen käsiteltäviksi määräämät tai jaostojen sille siirtämät asiat. Asianajajayhdistyksestä erottamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä päättää aina täysistunto.

Menettely valvonta-asiaa käsiteltäessä on kirjallinen. Asianajajayhdistyksestä voidaan kuitenkin erottaa tai seuraamusmaksu määrätä vain, jos asiassa on järjestetty suullinen käsittely. Valvontalautakunta *tai jaosto* voi muulloinkin järjestää suullisen käsittelyn. Asianajaja ja kantelija on kutsuttava suulliseen käsittelyyn.

Menettely valvonta-asiaa käsiteltäessä on kirjallinen. Asianajajayhdistyksestä voidaan kuitenkin erottaa tai seuraamusmaksu määrätä vain, jos asiassa on järjestetty suullinen käsittely. Valvontalautakunta voi muulloinkin järjestää suullisen käsittelyn. Asianajaja ja kantelija on kutsuttava suulliseen käsittelyyn.

Asianajajalle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi ennen asian ratkaisua. Asianajajan tulee antaa häneltä pyydetyt tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti. Kantelijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta. Lautakunnan *ja jaoston* on muutoinkin huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi.

Asianajajalle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi ennen asian ratkaisua, *jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta.* Asianajajan tulee antaa häneltä pyydetyt tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti. Kantelijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta, *jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta.* Valvontalautakunnan on muutoinkin huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi.

7 e §

7 e §

|| Palkkioriiita-asioissa menettelyn asianosaisina ovat asianajaja ja se yhtiö, jonka lukuun hän on toiminut, ja hakija. Asianajajalle ja sille yhtiölle, jonka lukuun hän on toiminut,

Palkkioriiita-asioissa menettelyn asianosaisina ovat asianajaja ja se yhtiö, jonka lukuun hän on toiminut, ja hakija. Asianajajalle ja sille yhtiölle, jonka lukuun hän on toiminut,

on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Hakijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan ja yhtiön antaman vastauksen johdosta.

on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Hakijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan ja yhtiön antaman vastauksen johdosta, *jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta.*

10 §

Sillä, jonka 3 §:n 4 momentissa tai 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on hylätty tai jota ei ole otettu EU-luetteloon, on oikeus valittaa asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Asianajajalla, jota valvonta-asia koskee, on oikeus valittaa 7 c §:ssä tarkoitettussa valvonta-asiassa annetusta valvontalautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Lisäksi sillä, joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai joka on poistettu asianajajaluettelosta tai EU-luettelosta, on oikeus valittaa 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa annetusta asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen.

10 §

Sillä, jonka 3 §:n 4 momentissa tai 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on hylätty tai jota ei ole otettu EU-luetteloon *taikka jolle hallitus ei ole myöntänyt 3 §:n 6 momentissa tarkoitettua vapautusta asianajajatutkinnoista*, on oikeus valittaa asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Asianajajalla, jota valvonta-asia koskee, on oikeus valittaa 7 c §:ssä tarkoitettussa valvonta-asiassa annetusta valvontalautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Lisäksi sillä, joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai joka on poistettu asianajajaluettelosta tai EU-luettelosta, on oikeus valittaa 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa annetusta asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20. Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin valvonta- ja palkkio-riita-asioihin.

Tämän lain voimaan tullessa valvontalautakunnan jäsenenä ja varajäsenenä olevien toimikausi jatkuu sen määräajan loppuun, joksi heidät on valittu tai nimitetty. Lain voimaantulon jälkeen valittaessa tai nimitettäessä ensimmäistä kertaa valvontalautakunnan jäseniksi ja varajäseniksi toimikaudet päättyvät 31 päivänä joulukuuta 2025 lukuun ottamatta 1 päivänä elokuuta 2025 alkavaa toimikautta, joka päättyy 31 päivänä joulukuuta 2028.

Laskettaessa 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettua valvontalautakunnan jäsenyyden kestoa otetaan huomioon jäsenyys valvontalautakunnassa myös ennen lain voimaantuloa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Mukaan lukien toimikausi, joka alkaa 1 päivänä elokuuta 2025 ja päättyy 31 päivänä joulukuuta 2028, jäsenen ja varajäsenen yhtäjaksoinen toimikausi voi olla kuusi vuotta viisi kuukautta.

2.

Laki

luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011)
14 §:n 3 momentti ja 15 §:n 1 ja 3 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Valvonta-asian vireilletulo

Valvonta-asian vireilletulo

Kantelu voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta, jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin viisi vuotta.

Kantelu voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta, jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin kaksi vuotta.

15 §

15 §

Valvonta-asian käsittely valvontalautakunnassa

Valvonta-asian käsittely valvontalautakunnassa

Valvonta-asiat käsitellään valvontalautakunnan täysistunnossa tai jaostossa. Täysistunnossa käsitellään valvontalautakunnan puheenjohtajan sen käsiteltäviksi määräämät tai jaostojen sille siirtämät asiat. Esityksen tekemisestä oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle luvan peruuttamiseksi tai seuraamusmaksun määräämiseksi päättää kuitenkin aina täysistunto.

Valvonta-asiat ratkaisee valvontalautakunnan puheenjohtaja, valvontalautakunnan varapuheenjohtaja, jaosto tai täysistunto. Puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi yksin ratkaista asian, joka on ilmeisen perusteeton. Täysistunnossa ratkaistaan valvontalautakunnan puheenjohtajan sen käsiteltäviksi määräämät tai jaostojen sille siirtämät asiat. Esityksen tekemisestä oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle luvan peruuttamiseksi tai seuraamusmaksun määräämiseksi päättää kuitenkin aina täysistunto.

Valvontalautakunnan on varattava luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle, jota valvonta-asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Oikeudenkäyntiavustajan tulee antaa häneltä pyydetyt tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti. Valvontalautakunnan on varattava kantelijalle tilaisuus lausua oikeudenkäyntiavustajan antaman vastauksen johdosta. Valvontalautakunnan on muutoinkin huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi.

Valvontalautakunnan on varattava luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle, jota valvonta-asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Oikeudenkäyntiavustajan tulee antaa häneltä pyydetyt tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti. Valvontalautakunnan on varattava kantelijalle tilaisuus lausua oikeudenkäyntiavustajan antaman vastauksen johdosta, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Valvontalautakunnan on

Voimassa oleva laki

Ehdotus

muutoinkin huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin valvonta-asioihin.